

HYVINKÄÄ

Hyvinvoiva elämyskaupunki

Hyvinkään kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuus-
suunnitelma 2027–2030

Suunnitelma hyväksytty Hyvinkään kaupunginvaltuustossa 1.6.2026 § 31

Sisällys

Sisällys	2
1. Lukijalle.....	4
2. Hyvinvointia tehdään yhdessä	5
3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteuttavien asiakirjojen hierarkia.....	8
4. Hyvinvointi	9
4.1 Pelikirjan pelikartta – Hyte-työn pelikartta	10
4.2 Hyvinvoinnin tilannekatsaus.....	11
4.3 Hyvinkään kaupunki hyvinvoinnin edistäjänä.....	14
4.4 Fyysisen hyvinvoinnin edistäminen	16
4.5 Psykkisen hyvinvoinnin edistäminen.....	17
4.6 Sosioekonomisen hyvinvoinnin edistäminen	18
4.7 Asuin- ja elinympäristön hyvinvoinnin edistäminen.....	19
4.8 Hyvinvoinnin seurantamittarit	20
5. Turvallisuus.....	21
5.1 Turvallisuus yhteisenä tehtävänä	22
5.2 Turvallisemman tilan periaatteet.....	23
5.3 Varautuminen	24
5.4 Turvallisuuden tilannekatsaus	25
5.5 Turvallisuustyön tavoitetaulukko 2027–2030	27
6. Ehkäisevä päihde- ja riippuvuustyö	28
6.1 Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön käytännöt	30
6.2 Päihteiden ja riippuvuuksien tilannekatsaus	31
6.3 Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön tavoitetaulukko 2027–2030	32
7. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.....	33
7.1 Toiminnallisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman sisältö ja tarkoitus	34
7.2 Kaupunkitasoiset toimintaperiaatteet	35
7.3 Muut ohjaavat asiakirjat.....	36
7.4 Suunnitelman jalkauttaminen	37
8. Osallisuus.....	38
8.1 Osallisuus osana Hyvinkään Pelikirjaa	39
8.2 Hyvinkään kaupungin osallisuusmallin rakenne	39
8.3 Vaikuttamistoimielimet	41
Lapsiparlamentti.....	41

Nuorisovaltuusto.....	41
Vammaisneuvosto.....	42
Vanhusneuvosto.....	42
8.4 Kuntalaisen vaikuttamismahdollisuudet	43
8.5 Osallisuus toimeenpanossa.....	45
Liite 1. Hyvinvointikertomus 2025 – Lapset ja nuoret.....	46
Liite 2. Hyvinvointikertomus 2025 – Työikäiset ja ikääntyneet	46

1. Lukijalle

Hyvinkään kaupunkistrategian – Pelikirjan – mukaisesti edistämme kuntalaisten fyysistä, psyykkistä ja sosioekonomista hyvinvointia sekä pidämme yllä toimivaa, turvallista ja viihtyisää asuin- ja elinympäristöä. Tehtävä kumpuaa paitsi yhteisestä tahtotilastamme, myös lainsäädännöstä. Kuntalain (410/2015), Hyvinvointialuelain (611/2021) ja Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) mukaan kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisenä velvollisuutena on edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, hyteä.

Hyte-työtä tehdään siltä osin kuin se kytkeytyy kunkin organisaation omiin lakisääteisiin tehtäviin ja niiden resurssien puitteissa, jotka sillä ovat käytävissään. Nykyään myös turvallisuuden, ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden edistäminen nähdään kiinteäksi osaksi hyte-työn kokonaisuutta.

Hyvinvoinnin eri puolia edistävää työtä ohjaa Hyvinkään kaupungilla ensisijaisesti Pelikirja, mutta myös kymmeniä muita, usein tiettyyn teemaan tai väestöryhmään pureutuvia alasuunnitelmia, ohjelmia ja toimintamalleja. Niissä asetetaan Pelikirjaa ja käsillä olevaa strategisen tason suunnitelmaa yksityiskohtaisempia operatiivisen tason tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita kaupunkimme tekemälle hyte-työlle. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain etenkin tilinpäätöksessä, mutta myös erilaisissa aladokumenteissa.

Hyvinkään kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2027–2030 piirtää kokonaiskuvan hyte-työn laaja-alaisuudesta, eri ikäisten hyvinkääläisten hyvinvoinnin tilasta, hyte-työtä koskevista päätavoitteistamme, hyvinvoinnin eri osa-alueita tarkemmin avaavista kymmenistä asiakirjoistamme sekä mittareista, joilla toteutumista seurataan. Jotta asukkaat, päättäjät ja hyte-työtä eri tasoilla ja viitekehyksistä tekevät ammattilaiset saisivat kattavan kokonaiskuvan kaupungin tekemästä hyvinvointityöstä, käsillä olevaan laajaan, tulevaa valtuusto- ja pelikirjakautta koskevaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan on koottu yhteen yhdeksän hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää kaupungin asiakirjaa:

Kuvassa Kaupunginjohtaja Johanna Luukkonen
Kuvaaja: Teemu Heikkilä

**Yhteinen suunnitelma
on enemmän kuin sanoja
– se ohjaa tekoja, joilla
kaupunki edistää
asukkaidensa hyvää ja
turvallista arkea.**

1. Hyvinvointikertomus 2025
2. Hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy
  3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
  4. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma
5. Turvallisuussuunnitelma, johon sisältyy
  6. Turvallisemman tilan periaatteet (KH 20.4.2026 § 116)
7. Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön suunnitelma
8. Toiminnallinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma (KH 23.2.2026 § 61)
9. Osallisuusmalli (KH 24.11.2025 § 337).

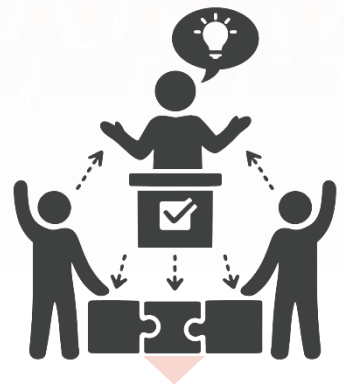
Kuusi edellä luetelluista asiakirjoista hyväksytään osana käsillä olevaa hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa. Kolme taas on hyväksytty jo aikaisemmin Hyvinkään kaupunginhallituksessa (KH), mistä on merkintä suluissa. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa on valmisteltu vuosina 2024–2026 kaupungin eri toimialoja, luottamushenkilöitä, vaikuttamistoimielimiä ja yhteistyökumppaneita laajasti osallistaen.

Johanna Luukkonen

kaupunginjohtaja
Hyvinkään kaupunki

Mika Mäkelä

sivistystoimenjohtaja
Hyvinkään kaupunki

Päätöksentekaelimet

- [Kaupunginvaltuusto](#)
- [Kaupunginhallitus](#)
- [Keskusvaalilautakunta](#)
- [Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta](#)
- [Opetuslautakunta](#)
- [Tarkastuslautakunta](#)
- [Tekninen lautakunta](#)
- [Ympäristölautakunta](#)
- [Hyvinkään Veden johtokunta](#)

Vaikuttamistoimielimet

- [Lapsiparlamentti](#)
- [Nuorisovaltuusto](#)
- [Vammaisneuvosto](#)
- [Vanhusneuvosto](#)

2. Hyvinvointia tehdään yhdessä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on koko Hyvinkään kaupungin ja jokaisen työntekijän vastuulla. Tehtävää on niin paljon, että kaupunki ei pärjää siinä yksin, vaan avuksi tarvitaan iso joukko kumppaneita yksityiseltä, julkiselta, kolmannelta ja neljänneltä sektorilta. Kaupunki ei yksin vastaa kaikista ja kaikesta, vaan ainoastaan siitä, mikä sille lain mukaan kuuluu. Erityisen tärkeä yhteistyötaho kaupungille on Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, Keusote. Samalla on muistettava, että jokainen täysivaltainen kuntalainen on lähtökohtaisesti itse vastuussa omasta ja läheistensä hyvinvoinnista.

Kahdessa seuraavassa kuviossa avataan hyte-toimijoiden ja -yhdyspintojen moninaisuutta sekä eri tahojen rooleja Hyvinkäällä. Ensimmäisessä kuviossa on jäsennetty Hyvinkään kaupungin tehtäviä osana hyte-kokonaisuutta ja toisessa kuviossa muiden roolia.

Hyte-työn näkökulmasta nykyisen, sote-uudistuksen myötä perusteellisesti muuttuneen Hyvinkään kaupungin tehtävänä on ennen kaikkea luoda tuottamiensa, pääasiassa lakisääteisten palveluiden kautta edellytyksiä hyvinvoinnille ja toisaalta omalta osaltaan ennakoita, tunnistaa ja minimoida erilaisia riskejä.

Jos ja kun erilaiset hyvinvointihaasteet nostavat päätään ennakoivasta hyte-työstä huolimatta, aletaan olla enenevässä määrin pahoinvoinnin ja sen myötä esimerkiksi sote-palveluiden, erikoissairaanhoidon, pelastuslaitoksen ja poliisin osaamisen ja toimivallan piirissä. Yksityinen, kolmas ja neljäs sektori puolestaan täydentävät tärkeinä kumppaneina julkisen sektorin ja julkisyhteisöjen tuottamia palveluita edistäen merkittävässä määrin kuntalaisten hyvinvointia.

Hyvinkään kaupungin keskeinen tehtävä on edistää asukkaiden hyvinvointia ennaltaehkäisevästi.

3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteuttavien asiakirjojen hierarkia

Erialaisten kuntalaisten, kuten lasten, nuorten, työkäisten, ikääntyneiden, vammaisten henkilöiden ja maahanmuuttajien, hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, ehkäisevää päihde- ja riippuvuustyötä, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta edistetään Hyvinkäällä Pelikirjan viitoittamalla tiellä vuosittain asetettavien toiminnallisten talousarviota-voitteiden kautta. Lisää yksityiskohtaisempia, operationaalisen tason tavoitteita, vastuutahoja ja seurantamittareita löytyy sadoittain monista muista, usein lakisääteisistä alasuunnitelmista, -ohjelmista ja -toimintamalleista. Niissä on otettu huomioon eri ikäiset ja erityistä tukea tarvitsevat kuntalaiset ja heidän tarpeensa.

Olemassa olevista asiakirjoista keskeisimpiä on ryhmitelty alla neljän hyvinvoinnin osa-alueen mukaan. Valtaosan asiakirjoista voisi ryhmitellä useammankin hyvinvoinnin osa-alueen alle.

Mainittujen lisäksi vastaavia asiakirjoja löytyy paljon myös muilta toimijoilta. Esimerkiksi Keusotella on runsaasti omia alueellisia suunnitelmia eri väestöryhmille, kuten lapsille, nuorille, ikääntyneille ja vammaisille henkilöille, sekä eri teemoihin, kuten ehkäisevään päihdetyöhön ja lähisuhde- ja perheväkivaltaan, liittyen. Koska asukkaat ovat yhteisiä, myös niiden valmistelussa ovat alueen kunnat, kolmas sektori ja muut kumppanit olleet tiiviisti mukana.

 HYVINKÄÄN PELIKIRJA 2027–2030 - Strateginen ohjaus			
HYVINVOINTI- JA TURVALLISUUSUUNNITELMA 2027–2030 - Kokoo kaupungin alasuunnitelmat, ohjelmat ja toimintamallit			
FYYSINEN HYVINVOINTI	PSYKKINEN HYVINVOINTI	SOSIOEKONOMINEN HYVINVOINTI	ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖ
<ul style="list-style-type: none"> • Liikkumisohjelma • Kestävän liikkumisen ohjelma • Kävelyn edistämishjelma 	<ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatussuunnitelma • Esiopetussuunnitelma • Perusopetuksen OPS • Perusopetuksen valmistavan opetuksen OPS • Lukion OPS • Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintamalli • Nuorisopalveluiden toimintamalli • Kulttuurin toimintamalli • Kirjastopalveluiden toimintamalli • Tapahtumien toimintamalli • Museon palvelusuunnitelma • Hyvinkääsalin toimintamalli 	<ul style="list-style-type: none"> • Talousarvio • Taloussuunnitelma • Investointisuunnitelma • Elinkeino-ohjelma • Keski-Uudenmaan kotoutumisohjelma • Toiminnallinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma • Osallisuusmalli • Opiskeluhoito-suunnitelma • Kulttuurikasvatussuunnitelma • KV-toiminnan suunnitelma (lukio) 	<ul style="list-style-type: none"> • Asumisen linjaukset • Kiinteistösuunnitelma • Maankäytön toteuttamisohjelma • Kaavoitusohjelma • Keskustan kehittämisen suunnitelma ja viitesuunnitelma • Ekologisen kestävyyden tiekartta • Ympäristöohjelma • Ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma • Pohjavesien suojelusuunnitelmat • Hulevesiohjelma • Viheralueohjelma • Taideohjelma

HYVINKÄÄ

4. Hyvinvointi

- 4.1 Pelikirjan pelikartta – HYTE-työn pelikartta
- 4.2 Hyvinvoinnin tilannekatsaus
- 4.3 Hyvinkään kaupunki hyvinvoinnin edistäjänä
- 4.4 Fyysisen hyvinvoinnin edistäminen
- 4.5 Psykkisen hyvinvoinnin edistäminen
- 4.6 Sosioekonomisen hyvinvoinnin edistäminen
- 4.7 Asuin- ja elinympäristön hyvinvoinnin edistäminen
- 4.8 Hyvinvoinnin seurantamittarit

4.1 Pelikirjan pelikartta – Hyte-työn pelikartta

Kun muualla puhutaan kaupunkistrategiasta, Hyvinkäällä on päätetty puhua Pelikirjasta. Pelikirjan avulla Hyvinkään kaupunki kertoo

- mitä asioita kaupunki toiminnallaan tavoittelee
- mitä asioita tulevina vuosina halutaan painottaa
- mitä kaupunki aikoo tehdä tulevaisuuden päämäärien saavuttamiseksi.

Kaupungin visiona vuosille 2027–2030 on Pelikirjan mukaan Elinvoimainen elämyskaupunki. Elinvoimaisuus luo edellytyksiä hyvinvoinnille ja toisin päin.

Jokaisella Pelikirjan kolmella kärjellä, laadukkaasti hoidetuilla lakisääteisillä perustehtävillä ja muutosten hallinnalla, kuudella tukipilarilla ja viidellä kärkihankkeella edistetään Hyvinkään pelitavan mukaisesti myös kuntalaisten hyvinvointia.

Hyvinkään Pelikartta on siis samalla kaiken Hyvinkään kaupungin tekemän hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, ehkäisevää päihde- ja riippuvuustyötä, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja osallisuutta edistävän työn pelikartta.

4.2 Hyvinvoinnin tilannekatsaus

Johtaminen Hyvinkään kaupungilla perustuu Pelikirjaan ja sen visioon, arvoihin, tukipilareihin, strategiaan kärkiin ja kärkihankkeisiin. Tässä osiossa esiteltävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet lasten ja nuorten sekä työikäisten ja ikääntyneiden osalta on johdettu suoraan Pelikirjasta. Tarkemmat vuosittaiset hyte-tavoitteet ovat kaupunginvaltuuston asettamat sitovat talousarviotavoitteet, sillä käytännössä kaikella, mitä kaupunki tekee, pyritään edistämään hyvinvointia.

Kaupungin tekemän hyte-työn tavoitteet kumpuavat siitä, mikä on hyvinkääläisten hyvinvoinnin tila uusimman tutkimustiedon valossa. Hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan vuosittain suppeassa ja valtuustokausittain laajassa hyvinvointikertomuksessa.

Seuraavaksi esitellään tiivistetysti, miten yhtäältä lapset ja nuoret ja toisaalta työikäiset ja ikääntyneet voivat. Tämä on samalla Hyvinkään kaupungin hyvinvointikertomus vuodelta 2025. Yksityiskohtaisempi kuvaus hyvinvoinnin tilasta löytyy tämän asiakirjan liitteistä 1–2 ja laajasta, koko edeltävää valtuustokautta koskevasta hyvinvointikertomuksesta 2024.

Indikaattoreiksi on nostettu THL:n suosituksista sellaiset, joihin nykyisen sote-palveluista riisutun kaupunkiorganisaation on ylipäättään mahdollista vaikuttaa omilla palveluillaan ja käytössään olevin resurssein. Valitut indikaattorit ja seuraaville sivuille tehdyt nostot ovat sellaisia, että niistä on mahdollista saada Hyvinkään osalta vertailukelpoista valtakunnallista dataa luotettavista lähteistä. Kuten kaikkiin tilastoihin, myös näihin on perusteltua suhtautua rakentavan kriittisesti ja ennemminkin suuntaa antavina.

Hyvinkääläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila

Lasten ja nuorten määrä (Tilastokeskus)

0–6-vuotiaat 12/2025: 2 568 (5,5 %)

Väestöennuste 2030: 2 607 (5,5 %)

Väestöennuste 2050: 2 534 (5,4 %)

7–15-vuotiaat 12/2025: 4 418 (9,4 %)

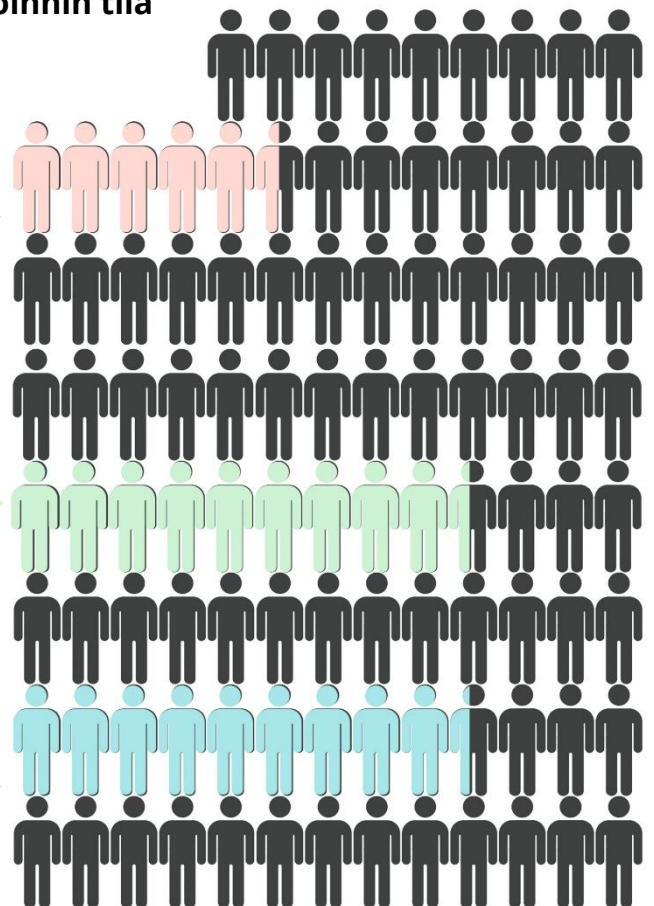
Väestöennuste 2030: 3 971 (8,4 %)

Väestöennuste 2050: 3 791 (8,1 %)

16–24-vuotiaat 12/2025: 4 426 (9,4 %)

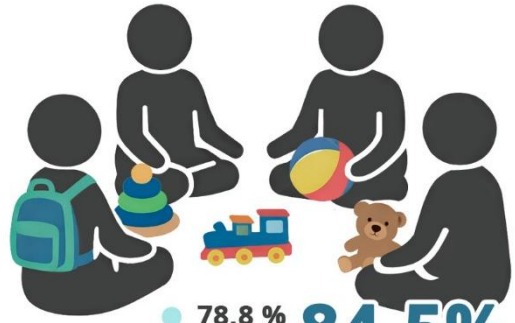
Väestöennuste 2030: 4 494 (9,6 %)

Väestöennuste 2050: 3 747 (8,0 %)

Hyvinkääläisten lasten ja nuorten hyvinvointi

lukuina ● 2021 ● 2025 *koko maa 2025, %

● 78,8 %
2024: **84,5%**
1-6-vuotiaista osallistuu
varhaiskasvatukseen

● 83,5%
● **82,5%**

4. ja 5.-luokkalaisista
HYVINKÄÄ

● 64%
● **66,5%**

8. ja 9.-luokkalaisista
HYVINKÄÄ

Tyytyväinen elämäänsä
tällä hetkellä – koko maa
4. ja 5.-luokkalaisista ***85%**

8.–9.-luokkalaisista
sekä toisen asteen 1.–2. vuoden
opiskelijoista (68,8%)
*69%

● 70,3%
● **67,8%**

toisen asteen 1.–2. vuoden
opiskelijoista, HYVINKÄÄ

● 29%
● **35,7%**

● 8,5% *9
● **9%**

4. ja 5.-luokkalaisista

Koulukiusattuna
vähintään kerran
viikossa

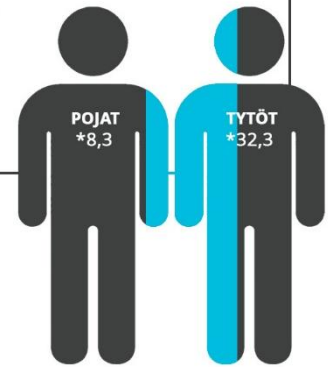
● 1% *2
● **1%**

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

● 9,3%
● **9,7%**

Kohtalainen
tai vaikea
ahdistuneisuus

8.–9.-luokkalaisista
sekä toisen asteen
1.–2. vuoden
opiskelijoista

● 8% *8
● **8,5%**

8. ja 9.-luokkalaisista

● 1% *4
● **6%**

Ammatillisen oppilaitoksen
1. ja 2. vuoden opiskelijat

* TYTÖT: 8.–9.-luokkalaisista sekä toisen asteen 1.–2. vuoden opiskelijoista

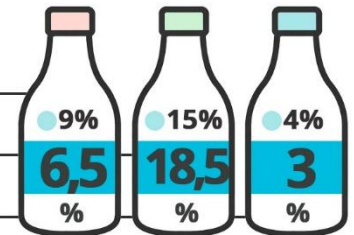
● **42,4% *48,3**

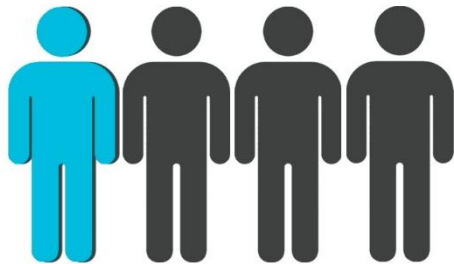
● **53%**
*tytöistä ei syö
koululounasta
päivittäin

▶ *6,5 8. ja 9. luokan oppilaista
▶ *16 ammatillisen oppilaitoksen
1. ja 2. vuoden opiskelijoista
▶ *7,5 lukion 1. ja 2. vuoden
opiskelijoista

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka-
ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista

8.–9.-luokkalaisista sekä toisen asteen 1.–2. vuoden opiskelijoista

● 22,6% *22,2

● **24%** Kokee terveydentilansa
keskinkertaiseksi tai huonoksi

45%
41% 38% 31% 23% 13% 10% 27% 16%
34% 27% 25% 11% 26% 16%

Vähintään tunnin
päivässä liikkuvat

Peruskoulun päättö-
todistuksen saaneiden
osuus 9-luokkalaisista

● **94%**

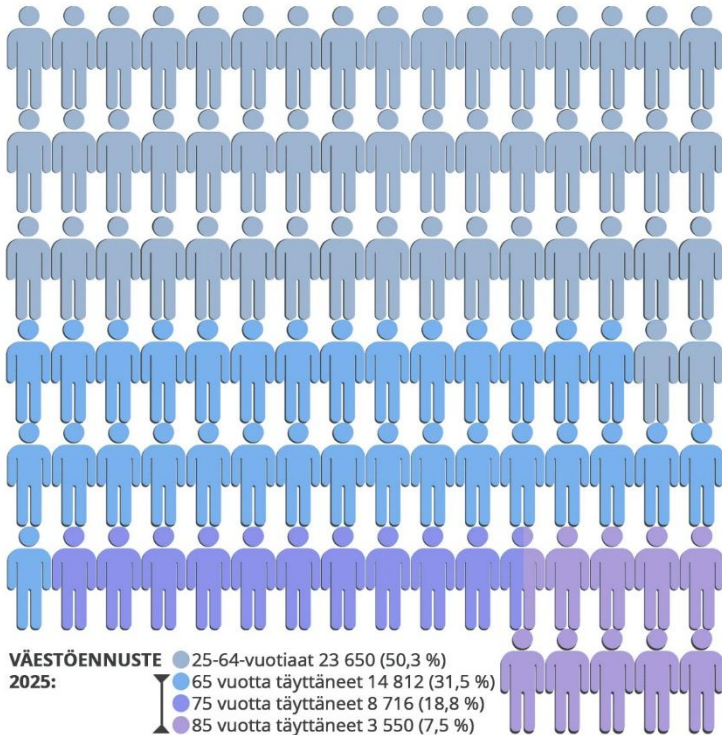
Vähintään toisen asteen
tutkinnon suorittaneita
15 vuotta täyttäneistä

● **74,1%**

! Löydät kaikki
lasten ja nuorten
hyvinvointitilastot
tarkemmin liitteen
sivuilta 1-11.

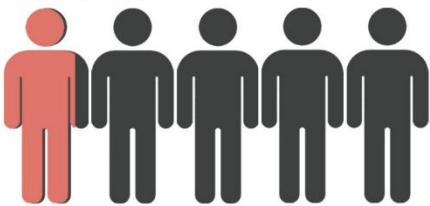
Hyvinkääläisten työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointi

lukuina ● 2022 ● 2024 *koko maa, %

● 15,8% *19,8
● **17,3%**

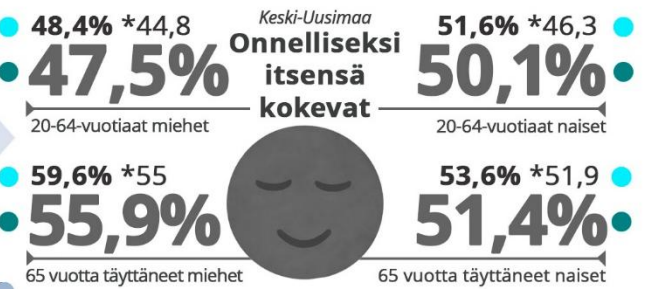
Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet 20-64-vuotiaat Keski-Uusimaa

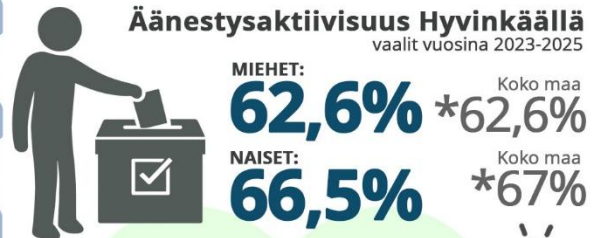
● 9,8%
● **10,3%**

Itsensä yksinäiseksi tuntevat

65 vuotta täyttäneet Keski-Uusimaa

Äänestysaktiivisuus Hyvinkäällä vaalit vuosina 2023-2025

● **99,6%**

Hyvinkääläisistä oli alle 500 metriä lähivirkistysalueelle 2018

● 8,6%
● **12,2%**

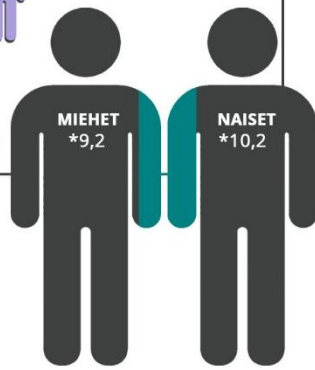
Kotona asuvat *vastaavan ikäisestä väestöstä

● 99,2% *99
● **99,1%** 65-74 -vuotiaat

● 94% *93,1
● **93,1%** 75 vuotta täyttäneet

Yksin asuvat

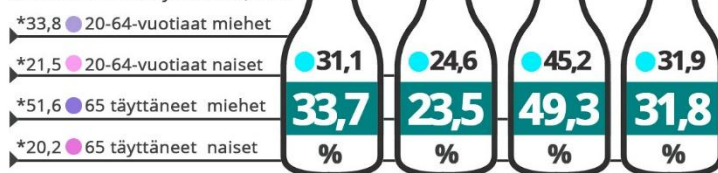
● 46,8% *45,1
● **46,8%** 75 vuotta täyttäneet

● **67,3%** 75 vuotta täyttäneistä hyvinkääläisistä asui enintään 500 metrin päästä kaupasta 2021

Työikäiset ja ikääntyneet, liikaa Alkoholia käyttävät

(AUDIT-C) Keski-Uusimaa Terve Suomi 2024, THL Kansallinen terveystilasto, THL

Terveysliikunta-suosituksen mukaan liian vähän liikkuvat

● 55,4% *56
● **52,9%** Keski-Uusimaa 20-64 -vuotiaat

● 68,3% *64,2
● **61,7%** Keski-Uusimaa 65 vuotta täyttäneet

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta

Keski-Uusimaa

● 10,3% *13
● **13,8%**

Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat ulkomaalaisten työvoimasta

Keski-Uusimaa

● 15,5% *22,6
● **22,5%**

! Löydät kaikki työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointitilastot tarkemmin liitteen sivuilta 12-24.

4.3 Hyvinkään kaupunki hyvinvoinnin edistäjänä

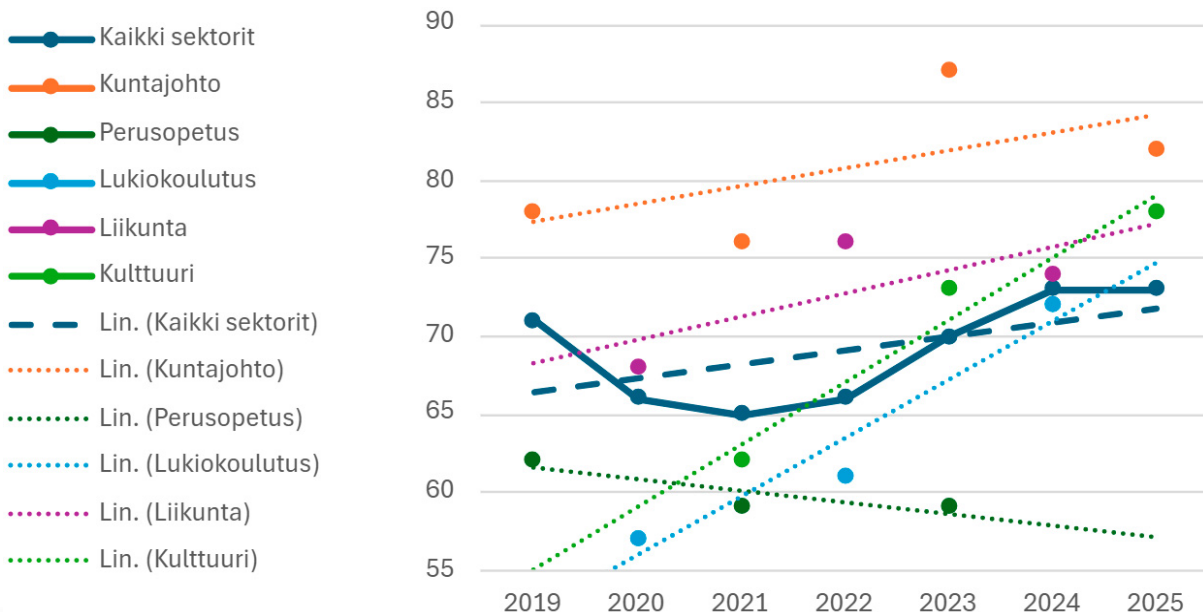
THL kerää säännöllisesti tietoa jokaisen kunnan eri sektorien tekemästä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä (TEA). Tiedonkeruun kautta selvitetään muun muassa kunnan hyte-työn resursseja ja poikkihallinnollisia käytänteitä. Alapuolelta näkyy, miten Hyvinkään kaupunki suoriutuu tuoreimpien (04/2026) TEAvisari-tulosten valossa asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä verrattuna kolmeen lähellä olevaan hyvinvointialueeseen ja koko maahan.

Pisteet	Hyvinkää	Keski-Uudenmaan hyvinvointialue	Kanta-Hämeen hyvinvointialue	Itä-Uudenmaan Hyvinvointialue	Koko maa
Kaikki sektorit	73	70	70	70	72
Kuntajohto	82	78	75	82	87
Perusopetus	59	61	63	64	64
Lukiokoulutus	72	67	70	65	69
Ammatillinen koulutus	..	67	65	66	66
Liikunta	74	70	69	33	69
Hyvinvointialueet	..	67	54	66	59
Kulttuuri	78	77	76	78	77

Seuraavasta kuviosta selviää, miten Hyvinkään saamat TEAvisari-pisteet ovat kehittyneet eri palvelusektoreiden osalta sen jälkeen, kun sote-palvelut siirtyivät Keusoteen 1.1.2019.

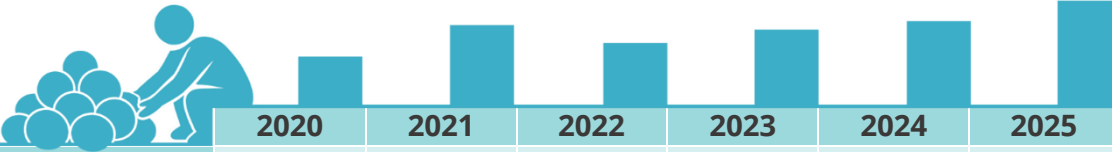
Hyvinkään TEAvisari-pisteet ja niiden trendit sektoreittain 2019–2025

TEAvisari-tietojen eli prosessi-indikaattorien (= kunnan toiminta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi) ja tulosindikaattorien (= kunnan väestön terveyden ja hyvinvoinnin tila) perusteella jokaiselle kunnalle lasketaan HYTE-kerroin. Tämän kertoimen pohjalta kunnille maksetaan kannustusmielessä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosaa.

Kunnille lasketaan TEA-visarin tietojen perusteella HYTE-kerroin, joka vaikuttaa siihen, kuinka paljon ne saavat valtion lisärahoitusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Alla olevassa taulukossa on Hyvinkään HYTE-kerroin vuosilta 2020–2025.

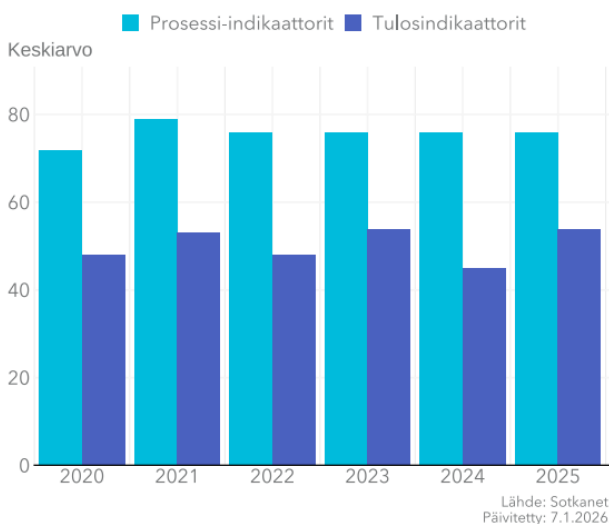

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
HYTE-kerroin, €/asukas	16,4	18,7	17,6	18,4	18,8	20,0
HYTE-kerroin, 0-100	60	66	62	65	61	65
HYTE-kerroin, €	763 100	872 500	824 900	863 200	880 400	941 100

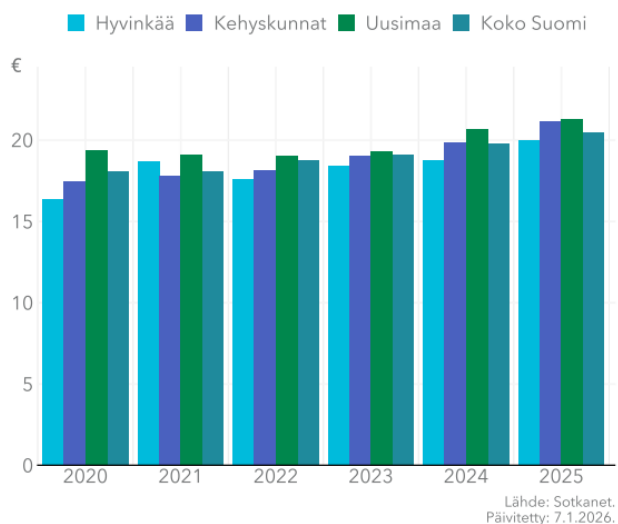
Kuten näkyy, HYTE-kerroin ja sen mukainen valtionosuuden lisäosa on kehittynyt Hyvinkäällä suotuisasti viimeisen kuuden vuoden aikana. Tämä on kuitenkin vaatinut tietoista panostamista koko kaupunkiorganisaation tekemään hyte-työhön.

Alapuolelta ilmenee, miten Hyvinkään kaupungin prosessi- ja tulosindikaattorit sekä HYTE-kerroin ovat kehittyneet vuosina 2020–2025.

Prosessi- ja tulosindikaattoreiden kehitys 2020 - 2025

Hyte-kerroin asukasta kohden 2020 - 2025

4.4 Fyysisen hyvinvoinnin edistäminen

Lapset ja nuoret Työikäiset ja ikääntyneet	
Tavoite	1. Elinikäinen liike
Toteuttavat asiakirjat	<ul style="list-style-type: none"> • Liikkumissuunnitelma • Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelma • Kestävän liikkumisen ohjelma • Kävelyn edistämishjelma • Maankäytön toteuttamishjelma • Kaavoitusohjelma • Varhaiskasvatussuunnitelma • Esiopetuksen OPS • Perusopetuksen OPS • Lukion OPS
Vastuuyksiköt	<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntapalvelut • Liikennepalvelut • Tekniikka ja ympäristö • Varhaiskasvatus • Perusopetus • Lukio • Nuorisopalvelut • Hyvinkään Opisto • Hyvinvointipalvelut • Hyvinkää Areena
Seurantamittarit	<ul style="list-style-type: none"> • Heikko fyysinen toimintakyky; lapset ja nuoret (%) • Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi; lapset ja nuoret (%) • Ylipainon yleisyys; lapset ja nuoret (%) • Vähintään tunnin päivässä liikkuvat; lapset ja nuoret (%) • Sairastavuusindeksi, ikävakioitu; koko väestö • Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu; 16–64-vuotiaat • Terveyslääkintäsuositusten mukaan liian vähän liikkuvat; 20–64-vuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet (%) • Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset; 65 vuotta täyttäneet (hoitajaksojen lkm.)
<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">★</div> <ul style="list-style-type: none"> • Pelikirjan kärki: Liikuttava hyvinvointikaupunki • Pelikirjan kärkihanke: Hyvinkää Areena </div> <p style="margin-top: 10px; color: white;">Kärkihanke vuosittain tavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät vuosittain talousarvioon. Seurantamittarit raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa.</p>	

4.5 Psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen

	Lapset ja nuoret	Lapset ja nuoret Työikäiset ja ikääntyneet
Tavoitteet	2. Eheä ja laadukas kasvun ja oppimisen polku	3. Toimintakykyiset ja aktiiviset kuntalaiset
Toteuttavat asiakirjat	<ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatussuunnitelma • Esiopetuksen OPS • Perusopetuksen OPS • Perusopetuksen valmistavan opetuksen OPS • Lukion OPS • Nuorisopalveluiden toimintamalli • Kulttuurin toimintamalli 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuurin toimintamalli • Tapahtumien toimintamalli • Kirjaston toimintamalli • Liikkumissuunnitelma • Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön suunnitelma
Vastuuyksiköt	<ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatus • Perusopetus • Lukio • Nuorisopalvelut • Museokeskus 	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorisopalvelut • Museokeskus • Tapahtumat • Hyvinkääsali • Kirjasto • Hyvinvointipalvelut • Liikuntapalvelut • Hyvinkään Opisto • Hyvinkää Areena
Seurantamittarit	<ul style="list-style-type: none"> • Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä; lapset ja nuoret (%) • Harrastaa jotain ainakin kerran viikossa; lapset ja nuoret (%) • Korkea positiivinen mielenterveys; nuoret (%) • Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus; nuoret (%) • Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista; nuoret (%) • Alkoholia liikaa käyttävät; 20–64-vuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet (%) • Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet; 20–64-vuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet (%) • Itsensä yksinäiseksi tuntevat; työikäiset ja ikääntyneet (%) • Onnelliseksi itsensä kokevat; 20–64-vuotiaat ja 65 vuotta täyttäneet (%) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Pelikirjan kärki: Liikuttava hyvinvointikaupunki • Pelikirjan kärkihankkeet: Kasvun ja oppimisen polku + Hyvinkää Areena <p>Kärkihankkeiden vuosittaiset tavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät vuosittain talousarvioon. Seurantamittarit raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa.</p>		

4.6 Sosioekonomi- sen hyvinvoinnin edistäminen

	Nuoret Työkäiset	Lapset ja nuoret Työkäiset ja ikääntyneet
Tavoitteet	4. Työttömyyden vähentäminen	5. Edistetään osallisuutta ja kotoutumista
Toteuttavat asiakirjat	<ul style="list-style-type: none"> Elinkeino-ohjelma Keski-Uudenmaan kotoutumishjelma 	<ul style="list-style-type: none"> Osallisuusmalli Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma Keski-Uudenmaan kotoutumishjelma
Vastuuyksiköt	<ul style="list-style-type: none"> Elinkeinotoimi Työllisyyspalvelut Kotoutumispalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatus Perusopetus Lukio Hallinto Hyvinvointipalvelut Nuorisopalvelut Kotoutumispalvelut
Seurantamittarit	<ul style="list-style-type: none"> Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa; lapset ja nuoret (%) Kokenut seksuaalista häirintää koulussa vuoden aikana; nuoret (%) Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa) olevat; 18–24-vuotiaat (%) Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneestä väestöstä; nuoret, työkäiset ja ikääntyneet (%) Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta; työkäiset (%) Alle 25-vuotiaiden työttömyysaste; nuoret (%) Pitkäaikaistyöttömiä työvoimasta; työkäiset (%) Vaikeasti työllistyvät 15–64-vuotiaista (%) Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat ulkomaalaisesta työvoimasta (%) Erittäin heikko osallisuuden kokemus; nuoret, työkäiset ja ikääntyneet (%) Äänestysaktiivisuus; työkäiset ja ikääntyneet (%) 	

- Pelikirjan kärjet:** Liikuttava hyvinvointikaupunki + Menestyvä yrittämisen ja osaamisen kaupunki
- Pelikirjan kärkihankkeet:** Kasvun ja oppimisen polku + Well Business Park
- Pelikirjan tukipilari:** Kestävä kehitys (sosiaalinen kestävyys)

Kärkihankkeiden ja tukipilarin vuositavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät vuosittain talousarvioon. Seurantamittarit raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa.

4.7 Asuin- ja elinympäristön hyvinvoinnin edistäminen

Lapset ja nuoret Työikäiset ja ikääntyneet			
Tavoitteet	6. Turvallinen ja viihtyisä asuin- ja elinympäristö	7. Kestävästi kehittyvä kaupunki	8. Vetovoimainen asuminen
Toteuttavat asiakirjat	<ul style="list-style-type: none"> • Asumisen linjaukset • Maankäytön toteuttamisohjelma • Kaavoitusohjelma • Hyvinkään ekologisen kestävyden tiekartta • Ympäristöohjelma • Ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma 	<ul style="list-style-type: none"> • Viheralueohjelma • Taideohjelma • Liikuntaolosuhteiden kehittämisohjelma • Kestävän liikkumisen ohjelma • Kävelyn edistämisohjelma 	
Vastuuyksiköt	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Tonttipalvelut</u> • Kaavoitus • Ympäristökeskus • Tekninen keskus • Liikennepalvelut • Tilakeskus • Kulttuuripalvelut • Turvallisuus • Liikuntapalvelut 		
Seurantamittarit	<ul style="list-style-type: none"> • Muuttovoitto (hlö) • Valmistuneet asunnot (kpl) • Ahtaasti asuvat asuntokunnat (%) • Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat; lapset ja nuoret (%) • Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua; nuoret (%) • Liikenneonnettomuudet (kpl) • Kevyen liikenteen väylät (metriä/asukas) • CO₂-päästöt • Hengitettävät hiukkaset (PM10) Enintään 2 km päässä koulusta; lapset ja nuoret (%) • Enintään 1 km joukkoliikenteen pysäkestä (%) • Enintään 500 m lähivirkistysalueelle (%) • Enintään 500 m päivittäistavarakaupasta; 75 vuotta täyttäneet (%) 		

- **Pelikirjan kärki:** Rohkeasti kehittyvä luontokaupunki
- **Pelikirjan kärkihankkeet:** Parantola + Aseman koulun ja Koritsoonin alue
- **Pelikirjan tukipilarit:** Turvallisuus + Kestävä kehitys (ekologinen kestävyys)

Kärkihankkeiden ja tukipilarien vuosittaiset tavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät vuosittain talousarvioon. Seurantamittarit raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa.

4.8 Hyvinvoinnin seurantamittarit

Hyvinkään kaupungin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2027–2030 on laadittu tulevalle valtuusto- ja strategiakaudelle tiiviissä yhteistyössä Hyvinkään Pelikirjan 2027–2030 valmistelun kanssa.

Hyvinkääläisten hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan kattavasti kerran valtuustokaudessa tehtävässä laajassa hyvinvointikertomuksessa. Edellisen kerran laaja kertomus tehtiin keväällä 2025 ja seuraava valmistuu keväällä 2029. Välivuosina laaditaan suppea hyvinvointikertomus, jossa asukkaiden hyvinvoinnin tilaa seurataan seuraavin mittarein:

- TEAvisari-tulokset
- HYTE-kerroin
- Edellä olleiden tavoitetaulukoiden seurantamittarit hyvinvoinnin osa-alueittain.

Talousarvioon kirjattavat toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteiden eteneminen raportoidaan neljännesvuosittain osavuositarkastuksissa ja vuosittain kaupungin tilinpäätöksessä.

Eri alasuunnitelmissa, ohjelmissa ja toimintamalleissa olevien yksityiskohtaisten tavoitteiden toteutumista seurataan puolestaan näiden dokumenttien kautta kaupungin eri toimialoilla, palvelualueilla ja yksiköissä.

1. Vuosi → **Strategia ja hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle**

2. Vuosi → **Suppea hyvinvointikertomus ja suunnitelman päivittäminen tarvittaessa**

3. Vuosi → **Suppea hyvinvointikertomus ja suunnitelman päivittäminen tarvittaessa**

4. Vuosi → **Valtuustokauden laaja hyvinvointikertomus**

HYVINKÄÄ

5. Turvallisuus

- 5.1 Turvallisuus yhteisenä tehtävänä
- 5.2 Turvallisemman tilan periaatteet
- 5.3 Varautuminen
- 5.4 Turvallisuuden tilannekatsaus
- 5.5 Turvallisuustyön tavoitetaulukko 2027–2030

5.1 Turvallisuus yhteisenä tehtävänä

1. Turvallisuus on laaja käsite, joka jaotellaan useampaan kokonaisuuteen helpomman hallittavuuden takia ja vastuiden selventämiseksi.
2. Vastuu jakautuu kaupungin organisaatiossa kaikille toimialoille ja niillä on oma roolinsa turvallisuuden eri osa-alueiden ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Tietyissä osa-alueissa viranomaisten rooli on merkittävä ja varsinkin näissä yhteistyön merkitys kasvaa.
3. Asukkailla on tärkeä osuus turvallisuuden ylläpitämisessä. Omilla valinnoilla, vastuullisella toiminnalla ja oikeanlaisella reagoinnilla vahvistamme kaikkien yhteistä turvallisuutta.
4. Turvallisuus ja luottamuksen rakentaminen on koko kaupungin yhteinen tehtävä. Yhdessä voimme rakentaa ympäristön, jossa jokainen voi liikkua, toimia ja elää luottavaisin mielin.

Pelikirjan tukipilari:
Turvallisuus

Turvallisuus-tukipilarin vuositavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät vuosittain talousarvioon

5.2 Turvallisemman tilan periaatteet

Hyvinkään kaupungin palveluissa, tiloissa ja tapahtumissa jokaisella on oikeus tuntea olonsa tervetulleeksi, arvostetuksi ja turvalliseksi. Haluamme luoda ympäristön, jossa jokainen voi olla oma itsensä ilman pelkoa syrjinnästä tai epäasiallisesta kohtelusta.

**Turvallisemman tilan periaatteet on hyväksytty
Hyvinkään kaupunginhallituksessa 20.4.2026 (§ 116)**

Meidän yhteiset lupauksemme

- Kunnioitamme toisiamme. Arvostamme moninaisuutta ja kohtelemme kaikkia ystävällisesti.
- Annamme tilaa ja kysymme luvan. Kunnioitamme toistemme fyysisiä ja henkisiä rajoja.
- Emme hyväksy syrjintää tai rasismia.
- Emme tee oletuksia ulkonäöstä, sukupuolesta, seksuaalisuudesta, etnisyydestä, toimintakyvystä tai mistään muusta. Jokainen määrittelee itse, kuka on ja kuinka toivoo itsestään puhuttavan.
- Puhumme ja kirjoitamme kunnioittavasti. Sanat luovat ilmapiirin, joten valitaan ne huolella.
- Kuuntelemme ja opimme; erilaiset näkökulmat ja mielipiteet rikastuttavat yhteisöä.
- Olemme valmiita korjaamaan. Jos loukkaamme, tahallisesti tai tahattomasti, pyydämme anteeksi, käsittelemme tilanteen ja opimme siitä. Ongelmatilanteissa voit koska tahansa kääntyä henkilökuntamme puoleen.
- Huomioimme esteettömyyden ja saavutettavuuden kaikissa tiloissamme ja tapahtumissamme.
- Puutemme häirintään myös, jos joudumme todistamaan häirintätilanteita. Kysymme häirityksi tulleelta, haluaako hän apua tai tukea. Emme jää vain sivustakatsojaksi.
- Kaupungin tapahtumissa on nimetty häirintäyhdyshenkilö, johon voit luottamuksella ottaa yhteyttä.
- Voit ottaa yhteyttä matalalla kynnyksellä anonyymisti palautekanavamme kautta.

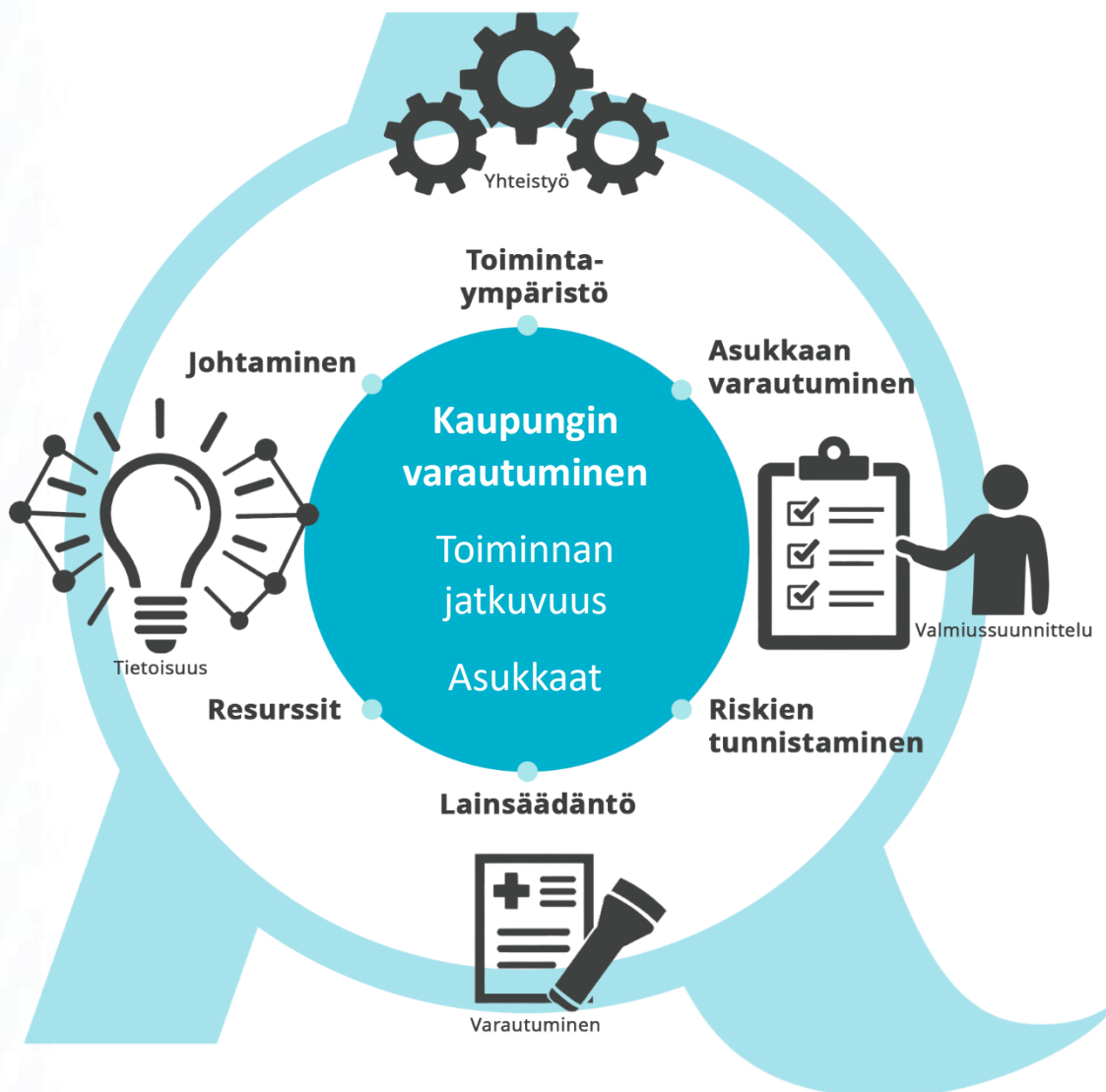
Hyvinkään kaupunki haluaa, että jokainen voi osallistua tapahtumiin ja käyttää palveluitamme turvallisesti. Yhdessä luomme turvallisemman tilan, jossa jokainen voi olla oma itsensä arvostettuna ja kunnioitettuna.

Turvallisemman tilan periaatteita päivitetään säännöllisesti. Periaatteet muodostavat kaupungin yhteiset linjaukset, joita voidaan soveltaa eri kohderyhmille ymmärrettävään ja heidän tarpeisiinsa sopivaan muotoon.

5.3 Varautuminen

Asukkailla on keskeinen rooli kaupunkitason varautumisessa. Jokaisen tulee tuntea oma roolinsa, noudattaa annettuja ohjeita ja varautua itsenäisesti erilaisiin häiriötilanteisiin. Näin kaupunki ja koko yhteiskunta kykenevät kestämaan häiriöitä paremmin ja toipuvat niistä nopeammin.

Kaupungin valmiussuunnittelun päätavoite on varmistaa kaupungin toiminnan jatkuvuus kaikissa tilanteissa. Keskeisiä osatavoitteita ovat kriittisten riskien tunnistaminen, toimivan johtamisjärjestelmän rakentaminen, resurssien kartoitus sekä yhteistyön vahvistaminen viranomaisten, kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestöjen kanssa. Suunnittelun kehykseen vaikuttavat lainsäädäntö, toimintaympäristö, resurssit ja päätöksenteko.

Turvallisuuden edistäminen kuuluu Hyvinkäällä kaikille toimialoille, palvelualueille, yksiköille ja työntekijöille sekä yhteistyötaholle ja jokaiselle asukkaalle itselleen.

Turvallisuuden teemoja tarkastellaan useissa kaupungin alasuunnitelmissa, ohjelmissa ja toimintamalleissa, edistetään arkisessa työssä esimerkiksi turvallisuuskävelyn, katselmuksin ja jokapäiväisin valinnoin sekä käsitellään tarpeen vaatiessa erilaisissa työryhmissä, joista keskeisimmät mainitaan seuraavaksi:

Hyvinkään turvallisuutta käsittelevät työryhmät:

- Hyvinkään kaupungin johtoryhmät (tarpeen ja tilanteen mukaan)
- Rakennetun turvallisuuden työryhmä
- Liikenneturvallisuustyöryhmä
- Hyvinvointiryhmä
- Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen väestönsuojeluyhteistyöryhmä
- Keski-Uudenmaan turvallisuus -työryhmä
- Turvallinen ja kriisinkestävä kunta -verkosto
- Kuntaturvallisuusverkosto
- Keski-Uudenmaan turvallisuusfoorumi ja turvallisuusfoorumin ohjausryhmä

5.4 Turvallisuuden tilannekatsaus

Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, %	2023		2025	
	Hyvinkää	Koko maa	Hyvinkää	Koko maa
4. ja 5. luokan oppilaista	16 %	16 %	15 %	12 %
8. ja 9. luokan oppilaista	11 %	12 %	10 %	9 %
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	10 %	7 %	5 %	5 %
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	8 %	8 %	4 %	5 %

Kokenut seksuaalista häirintää koulussa vuoden aikana, %	2021	2025		Huomioita
	Hyvinkää	Hyvinkää	Koko maa	
8. ja 9. luokan oppilaista (4781)	Pojat: 7 %	Pojat: 6 %	Pojat: 8 %	Koulussa tapahtuvan seksuaalisen häirinnän osalta tilanne on pysynyt Hyvinkäällä suhteellisen tasaisena tai parantunut. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti ammattiin opiskeleviin poikiin.
	Tytöt: 5 %	Tytöt: 3 %	Tytöt: 5 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (4782)	Pojat: 1 %	Pojat: 5 %	Pojat: 4 %	
	Tytöt: 3 %	Tytöt: 4 %	Tytöt: 4 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (4783)	Pojat: 2 %	Pojat: 0 %	Pojat: 3 %	
	Tytöt: 3 %	Tytöt: 2 %	Tytöt: 2 %	

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta	2024	
	Hyvinkää	Koko maa
Miehet	233,6	277,3
Naiset	206,6	366,3

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	2023	2024
	Hyvinkää	72,6
Koko maa	91,7	88,7

→ Laskua Hyvinkäällä ja koko maassa

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	2023	2024
	Hyvinkää	8,2
Koko maa	7,8	8,1

Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta	2023	2024
	Hyvinkää	46,6
Koko maa	42,9	45,3

→ Koko maassa nousua, Hyvinkäällä laskua

PolStat - Hyvinkään tilastot	2023	2025
Rikoslakirikokset yhteensä	3 931 rikosta	3 864 rikosta
Liikenne rikokset	595 rikosta	729 rikosta
Luvatta tunkeutuen varkaudet yhteensä	277 rikosta	292 rikosta
Huumausainerikokset yhteensä	155 rikosta	126 rikosta
Seksuaalirikokset yhteensä	49 rikosta	61 rikosta
Pelastuslaitoksen tilastot	2023	2025
Pelastustoimen tehtävät Hyvinkäällä	775 tehtävää	572 tehtävää
Onnettomuusinstituutin tilastot	2023	2024
Liikennevahinkoja Hyvinkäällä	851 vahinkoa, 191 loukkaantunutta, 0 kuollutta	825 vahinkoa, 193 loukkaantunutta, 0 kuollutta

5.5 Turvallisuustyön tavoite- taulukko 2027–2030

Lapset ja nuoret Työikäiset ja ikääntyneet		
Turvallisuustyön Tavoitteet	<p>1. Paikallinen arjen turvallisuus syntyy luottamuksesta, yhteisöllisyydestä, yhteistyöstä, toimivista palveluista ja turvallisesta kaupunki-ympäristöstä.</p>	<p>2. Ennakoimme riskejä, varaudumme poikkeus-tilanteisiin ja vahvistamme kriisinkestävyyttä.</p>
Turvallisuustyötä toteuttavat asiakirjat	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisemman tilan periaatteet • Valmiussuunnitelmat • Riskienhallinnan malli ja periaatteet • Ympäristöterveydenhuollon häiriötilannesuunnitelma 	
Turvallisuustyön vastuutahot	<ul style="list-style-type: none"> • Hallinto (turvallisuus, viestintä, tietohallinto) • Elinvoima • Tekninen keskus • Tilakeskus • Ympäristökeskus • Sivistystoimi (varhaiskasvatus, opetus, kulttuuri ja hyvinvointi) • Hyvinkään Vesi (liikelaitos) 	
Turvallisuustyön seurantamittarit	<ul style="list-style-type: none"> • Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana; lapset ja nuoret (%) • Kokenut seksuaalista häirintää koulussa vuoden aikana; nuoret (%) • Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä; ikääntyneet • Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta • Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta • Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta • Liikenne-, varkaus-, huumausaine- ja seksuaalirikokset (lkm.) • Liikenneonnettomuudet (lkm.), loukkaantuneet ja kuolleet (hlö) • Pelastustoimen ja ensihoidon tehtävät (lkm.) 	
<ul style="list-style-type: none"> • Pelikirjan tukipilari: Turvallisuus <p>Turvallisuus-tukipilarin vuositavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät vuosittain talousarvioon. Seurantamittarit raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa.</p>		

HYVINKÄÄ

6. Ehkäisevä päihde- ja riippuvuustyö

6.1 Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön käytännöt

6.2 Päihteiden ja riippuvuuksien tilannekatsaus

6.3 Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön tavoitetaulukko 2027–2030

Keusoten EPT-suunnitelma hyväksytään aluevaltuustossa. Kaupunki on mukana alueellisessa suunnitelmassa Hyvinkään EPT-kuntakortilla, joka hyväksytään vuosittain kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnassa.

Ehkäisevä päihde- ja riippuvuustyö (EPT)

on kunnan lakisääteinen tehtävä. Tällä suunnitelmalla kuvataan toimintatapoja, joilla EPT-työtä vahvistetaan Hyvinkäällä vuoteen 2030 kestäväällä ajanjaksolla.

Kunnan tehtävänä on huolehtia ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimetä EPT:stä vastaava toimielin. Hyvinkäällä tämä toimielin on kaupungin hallintosäännön mukaisesti kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta. Toimintaa suunnittelee, toteuttaa ja arvioi ohessa esitelty ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön työryhmä, johon kuuluu keskeiset tehot Hyvinkään kaupungilta ja yhteistyökumppaneilta. Tätä kattavamman laajennetun EPT-ryhmän tavoitteena on jalkauttaa kunnan lakisääteisiä velvoitteita EPT:n osalta mahdollisimman laajasti, sovittaa yhteen koko kunnan alueen toimia ja luoda kattavaa yhteistä EPT-tilannekuvaa.

Hyvinvointialueen tulee tukea alueensa kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä sekä huolehtia momentissa tarkoitetuista ehkäisevän päihdetyön tehtävistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

Kunnan toimielimen ja hyvinvointialueen tehtävänä on lain* mukaan

- huolehtia alueensa päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta
- huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle
- lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa tehtävissä
- esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia hallinnossaan, kunnassa erityisesti sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimissa sekä elinkeinotoimissa
- huolehtia siitä, että aiemmissa kohdissa tarkoitettut toimet sovitetaan yhteen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyössä sekä poliisin, alkoholilain (1102/2017) ja tupakkalain (549/2016) noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

*Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015, 8.7.2022/549 5 §)

Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön työryhmä

[Kohdennettu nuorisotyö, pj.](#)
[Hyvinvointipalvelut](#)
[Nuorisopalvelut](#)
[Perusopetus](#)
[Liikuntapalvelut](#)
[Hallinto/Turvallisuus](#)
[Varhaiskasvatus](#)
[Ympäristökeskus](#)
[Työllisyyspalvelut](#)
[Elämäni sankari ry](#)
[Hyria säätiö](#)
[Seurakunta](#)

6.1 Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön käytännöt

Ehkäisevää päihde- ja riippuvuustyötä tehdään Hyvinkäällä verkostomaisella otteella arjen työn pinoilla ottaen huomioon eri ikä- ja väestöryhmät. EPT-toimet suunnitellaan ja kuvataan vuosittain kuntakortin avulla, jossa avataan EPT-työn vuosikelloa, tavoitteita, toimijoita ja toimenpiteitä. Koska asukkaat ovat yhteisiä ja merkittävä osa myös Hyvinkäällä tehtävästä päihde-, riippuvuus- ja mielenterveystyöstä tehdään HVA:n toimesta, Hyvinkäällä on päätetty toimia 1.1.2023 alkaen (KH 28.11.2022 § 298) Keusoten alueellisen Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön suunnitelman mukaisesti. Hyvinkäällä laaditaan alueellisen suunnitelman kuntakortti, joka peilautuu alueellisen EPT-suunnitelman tavoitteisiin.

Hyvinkään kuntakortissa kuvataan paikalliset tavoitteet ja toimenpiteet, joista raportoidaan kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnalle vuosittain. Lisäksi ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön teemoja sivutaan useissa kaupungin alasuunnitelmissa, ohjelmissa ja toimintamalleissa sekä käsitellään tarpeen vaatiessa muun muassa seuraavissa työryhmissä:

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN SISÄISET EPT-TYÖRYHMÄT

- Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta
- Sivistystoimen johtoryhmä
- Kulttuuri- ja hyvinvointi-palvelualueen johtoryhmä
- Varhaiskasvatuksen johtoryhmä
- Perusopetuksen johtoryhmä
- Yleissivistävän koulutuksen johtoryhmä

HYVINKÄÄN PAIKALLISET EPT-TYÖRYHMÄT

- EPT-työryhmät
- Hyvinkään hyvinvointiryhmä
- LaNuPe-joryt (3 kpl)
- Hope-tiimi
- Nupa-tiimi
- Oppilashuollon ohjausryhmä
- Kotouttamistyöryhmä
- Ankkuri-tiimi
- Kohtaamispaikka-työryhmät
- Hyvinkään romanityöryhmä

ALUEELLISET EPT-TYÖRYHMÄT

- Alueellinen hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen johtoryhmä
- HVA:n ja kuntien sivi-johtajien ryhmä
- Alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä
- Alueellinen EPT-ryhmä
- PEKE-työryhmä
- Järjestöneuvottelukunta

6.2 Päihteiden ja riippuvuuksien tilannekatsaus

Kouluterveyskysely 2025	
Nikotiinituotteiden kokeilu	
Perusopetus 4. ja 5. lk	10 %
Tytöt	4 %
Pojat	15 %

Elämäni Sankari ry. Hyvinvointikyselyt 2025	
Huumausaineiden tarjonnan kohtaaminen	10 %
7 lk.	7 %
8 lk.	11 %
9 lk.	13 %
Ammattikoulun ensimmäisen vuoden opiskelijat	21 %

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista	2021		2025		Huomioita
	Hyvinkää	Hyvinkää	Koko maa	Koko maa	
8. ja 9. luokan oppilaista (5362)	Pojat: 12 %	Pojat: 8 %	Pojat: 8 %	Pojat: 8 %	Riippuvuuksien osalta tilanne on pysynyt Hyvinkäällä suhteellisen tasaisena. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti ammattiin opiskeleviin nuoriin.
	Tytöt: 6 %	Tytöt: 5 %	Tytöt: 5 %	Tytöt: 5 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (5364)	Pojat: 19 %	Pojat: 20 %	Pojat: 18 %	Pojat: 18 %	
	Tytöt: 11 %	Tytöt: 17 %	Tytöt: 14 %	Tytöt: 14 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (5363)	Pojat: 5 %	Pojat: 6 %	Pojat: 10 %	Pojat: 10 %	
	Tytöt: 3 %	Tytöt: 0 %	Tytöt: 5 %	Tytöt: 5 %	

Terve Suomi 2024, THL Kansallinen terveysindeksi, THL		Keski-Uusimaa 2022	Keski-Uusimaa 2024	Koko maa 2024	Huomioita
Työikäiset ja ikääntyneet, liikaa alkoholia käyttävät (AUDIT-C)					Työikäisten alkoholia liikaa käyttävien osuus on pienentynyt Keski-Uudellamaalla.
20-64-vuotiaat (4412)	Miehet:	35,1 %	33,7 %	33,8 %	
	Naiset:	24,6 %	23,5 %	21,5 %	
65 täyttäneet (4413)	Miehet:	45,2 %	49,3 %	51,6 %	Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti ikääntyneisiin.
	Naiset:	31,9 %	31,8 %	20,2 %	

Hyvinkään StatFin / Rikos- ja pakkokeinotilasto 2024	
Huumausainerikoksia	111
Huumausaineen käyttör rikoksia	51

Hyvinkään Pyll-indeksi 2018–2022							
Miehet	Kuolinsyryryhmä	Menetykset	Osuus	Naiset	Kuolinsyryryhmä	Menetykset	Osuus
TOP 1	Itsemurhat	1189	23 %	TOP 1	Rintasyöpä	268	15 %
TOP 2	Alkoholi	639	13 %	TOP 2	Alkoholi	266	15 %
TOP 3	Huumeet	637	13 %	TOP 3	Itsemurhat	238	13 %

6.3 Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön tavoitetaulukko 2027–2030

Lapset ja nuoret työikäiset ja ikääntyneet	
EPT-tavoite	1. Toimintakykyiset ja aktiiviset kuntalaiset Ks. tarkemmin edellä psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen, tavoite 3
EPT:tä toteuttavat asiakirjat	<ul style="list-style-type: none"> Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön suunnitelma ja Hyvinkään kuntakortti Liikkumissuunnitelma Opiskeluhoitosuunnitelma Perusopetuksen OPS Lukion OPS Nuorisopalveluiden toimintamalli Tapahtumien toimintamalli
EPT-toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> EPT-vuosikellon suunnitteleminen, toteuttaminen ja seuraaminen vuosittain Yhteistyön tiivistäminen Ammattilaisten osaamisen vahvistaminen Tiedolla johtaminen ja seuranta EPT:n huomioiminen kaupungin toimintamallien ja -suunnitelmien päivitystyössä
EPT-vastuuyksiköt	<ul style="list-style-type: none"> Nuorisopalvelut Varhaiskasvatus Perusopetus Lukio Hyvinvointipalvelut Liikuntapalvelut Kulttuuripalvelut Ympäristökeskus Työllisyyspalvelut
EPT-seurantamittarit	<ul style="list-style-type: none"> Vuosikellon toimenpidesuunnitelman toteutuminen EPT-työryhmän ja laajennetun EPT-työryhmän kokoontumiset (lkm.) EPT:n osuus suunnitelmissa ja toimintamalleissa Huolta herättävää päihdeiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista; nuoret (%) Päihdekuolemat (PYLL-indeksi)
<ul style="list-style-type: none"> Pelikirjan kärki: Liikuttava hyvinvointikaupunki Pelikirjan kärkihankkeet: Kasvun ja oppimisen polku + Hyvinkää Areena Pelikirjan tukipilari: Kestävä kehitys (sosiaalinen kestävyys) <p>Kärkihankkeiden ja tukipilarin vuositavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät vuosittain talousarvioon.</p> <p>Ehkäisevän päihde- ja riippuvuustyön tarkemmat tavoitteet asetetaan ja toimenpiteet raportoidaan vuosittain kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnassa osana EPT-kuntakorttia.</p>	

HYVINKÄÄ

7. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

7.1 Toiminnallisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman sisältö ja tarkoitus

7.2 Kaupunkitasoiset toimintaperiaatteet

7.3 Muut ohjaavat asiakirjat

7.4 Suunnitelman jalkauttaminen

Hyväksytty Hyvinkään kaupunginhallituksessa 23.2.2026 (§ 61)

7.1 Toiminnallisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman sisältö ja tarkoitus

Kaupungin toiminta sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevissa asioissa perustuu tasa-arvolakiin (laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986) ja yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014).

Tasa-arvolaki kieltää syrjinnän sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella ja yhdenvertaisuuslaki puolestaan iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Viranomaisilla on lakisääteinen velvollisuus paitsi ehkäistä syrjintää, myös aktiivisesti edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kaikessa toiminnassaan. Tämä suunnitelma toteuttaa osaltaan lakiin kirjattua edistämisvelvoitetta. Hyvinkään Pelikirja on keskeinen kaupungin johtamisen sekä palvelutuotannon suunnittelun, kehittämisen ja arvioinnin apuväline. Pelikirjassa kuvataan myös kaupungin yhteinen pelitapa, yhteinen tapamme toimia.

Kaikkia viranomaisia koskevien velvoitteiden lisäksi tasa-arvolaisissa ja yhdenvertaisuuslaissa on lisävelvoitteita työnantajille ja koulutuksen järjestäjille. Ne koskevat työpaikkojen henkilöstöpolitiikkaa, jota käsitellään Hyvinkään kaupungin henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa sekä oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimista, joka on sivistystoimialan vastuulla

Kaupungin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tavoitteena on varmistaa, että kaikki asukkaat voivat käyttää kaupungin palveluja yhdenvertaisesti ja turvallisesti riippumatta sukupuolesta, iästä, alkuperästä, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, poliittisesta toiminnasta, perhesuhteista, terveydentilasta, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Suunnitelma sisältää kaupunkitasoiset toimintaperiaatteet, joilla edistetään tasa-arvoa ja saavutettavuutta kaikissa kaupungin palveluissa.

Kuvaaja: Teemu Heikkilä

Hyvinkään kaupungin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman tavoitteena on varmistaa, että kaikki asukkaat voivat käyttää kaupungin palveluja yhdenvertaisesti ja turvallisesti.

7.2 Kaupunkitasoiset toimintaperiaatteet

Sukupuolten tasa-arvo

1.

Kaupunki sitoutuu siihen, että palvelut ovat yhdenvertaisesti saatavilla sukupuolesta riippumatta. Viestinnässä ja ohjeistuksissa käytetään sukupuolisensitiivistä kieltä, ja tapahtumien suunnittelussa huomioidaan eri sukupuolten tarpeet.

Ikä

2.

Palvelut suunnitellaan niin, että ne palvelevat eri ikäryhmiä tasapuolisesti. Kaupunki kehittää ikäystävällisiä tiloja ja digipalveluja, jotta ne ovat helposti saavutettavissa lapsille, nuorille, aikuisille ja ikääntyneille. Lisäksi tarjotaan neuvontaa ja opastusta ikäryhmien tarpeiden mukaan.

Alkuperä ja kansalaisuus

3.

Kaupunki varmistaa, että palvelut ovat avoimia kaikille riippumatta etnisestä taustasta tai kansalaisuudesta.

Uskonto ja vakaumus

4.

Katsomuksellinen moninaisuus huomioidaan palveluissa. Palvelukulttuuri pidetään neutraalina ja kunnioittavana.

Mielipide ja poliittinen toiminta

5.

Kaupungin palvelut ovat puolueettomia. Poliittinen kanta ei vaikuta palvelujen saatavuuteen, ja henkilöstöä ohjeistetaan neutraaliin asiakaspalveluun. Kaupunki varmistaa, että kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua palveluihin riippumatta mielipiteistä.

Ammattiyhdistystoiminta

6.

Palvelujen käyttöä ei rajoiteta järjestäytymisen perusteella. Kaupunki varmistaa, että kaikki kuntalaiset saavat yhdenvertaista kohtelua.

Perhesuhteet

7.

Perhesuhteilla tarkoitetaan sitä, onko henkilö perheellinen, naimaton, avioliitossa, rekisteröidyssä parisuhteessa, avoliitossa, seurustelusuhteessa, eronnut tai leski. Palvelut tukevat erilaisia perhemuotoja.

Terveystila ja vammaisuus

8.

Esteettömyys ja saavutettavuus ovat keskeisiä periaatteita. Kaupunki parantaa tilojen esteettömyyttä ja palveluiden saavutettavuutta, jotta kaikki voivat käyttää palveluja yhdenvertaisesti.

9.

Seksuaalinen suuntautuminen

Kaupunki luo turvallisen ja hyväksyvän palveluympäristön. Häirinnän ehkäisyyn laaditaan selkeät toimintamallit.

10.

Turvallisemman tilan periaatteet

Kaupungin tiloissa taataan kunnioittava ja turvallinen ilmapiiri. Laaditaan ohjeet turvallisemman tilan käytännöistä ja järjestetään henkilöstölle koulutuksia. Asiakkaille tiedotetaan periaatteista selkeästi. Hyvinkään kaupunki sitoutuu noudattamaan turvallisemman tilan periaatteita. Turvallisemman tilan periaatteilla tarkoitetaan ohjeita siitä, millä tavoin tiloissa ja tapahtumissa pyritään olemaan huomaavaisia ja arvostavia kaikkia kohtaan.

Yhdessä määritellyillä ja julkaistuilla turvallisemman tilan periaatteilla on merkitystä erityisesti niille vähemmistöryhmille, jotka ovat kokeneet syrjintää ja jotka pelkäävät, että heitä kohdellaan uudelleen epäasiallisesti.

Saavutettava viestintä

11.

Kaupungin viestinnän tulee olla kaikille saavutettavaa, ymmärrettävää ja yhdenvertaisesti hyödynnettävää. Verkkosisällöt tuotetaan digitaalisten palvelujen tarjoamisesta edellyttämien saavutettavuusvaatimusten mukaisesti, ja niiden saavutettavuutta parannetaan jatkuvasti käyttäjien tarpeiden mukaan. Kaupungin viestinnässä käytetään selkeää yleis-kieltä. Viestintäkanavia ja -materiaaleja testataan saavutettavuusstandardien mukaisesti, ja havaittuja puutteita korjataan säännönmukaisesti.

Tavoitteena on, että kaikki asukkaat voivat saada tietoa ja asioida sujuvasti riippumatta toimintakyvystä, kielitaidosta tai käytettävästä laitteesta. Hyvinkään kaupunki hyödyntää monipuolisia viestintätapoja ja -kanavia, jotta tieto tavoittaa mahdollisimman laajasti erilaiset käyttäjäryhmät.

7.3 Muut ohjaavat asiakirjat

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta velvoittaa varhaiskasvatuksen järjestäjiä, kouluja ja oppilaitoksia laatimaan tasa-arvosuunnitelman. Yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että kouluilla ja oppilaitoksilla pitää olla suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Opetussuunnitelman perusteissa todetaan, että perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 3.2.2025 henkilöstön yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma vuosiksi 2025–2028.

7.4 Suunnitelman jalkauttaminen

Kaupunki viestii ajankohtaisista asioista, palveluista ja päätöksenteosta selkeästi, ymmärrettävästi ja saavutettavasti kaikille – asukkaille, vierailijoille sekä tänne muuttoon harkitseville. Viestinnän tavoitteena on olla tasapuolista, avointa ja kulttuurisesti huomioivaa. Tarvittaessa kaupunki käyttää myös muita kieliä kuin suomea, erityisesti matkailu- ja markkinoitviestinnässä sekä asukkaiden kotoutumisen alkuvaiheissa. Kaupungin palautekanavan e-hyvinkaa.fi kautta voi antaa huomioita yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toteutumisesta.

Suunnitelman toimintaperiaatteiden jalkauttamiseksi järjestetään säännöllisesti koulutusta esimiehille ja muulle henkilöstölle.

Yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa edistävät toimintaperiaatteet käsitellään jokaisessa yksikössä ja otetaan osaksi omia toimintatapoja.

- **Pelikirjan tukipilari strategiakaudella 2027–2030:**
Kestävä kehitys (sosiaalinen kestävyys)

Kestävä kehitys -tukipilarin vuositavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät vuosittain talousarvioon.

HYVINKÄÄ

8. Osallisuus

- 8.1 Osallisuus osana Hyvinkään Pelikirjaa
- 8.2 Hyvinkään kaupungin osallisuusmallin rakenne
- 8.3 Vaikuttamistoimielimet
- 8.4 Kuntalaisen vaikuttamismahdollisuudet
- 8.5 Osallisuus toimeenpanossa

**Hyväksytty Hyvinkään kaupunginhallituksessa 24.11.2025
(§ 337)**

8.1 Osallisuus osana Hyvinkään Pelikirjaa

Kaupunkistrategiamme Hyvinkään Pelikirja ohjaa meitä rakentamaan kaupunkia yhdessä. Osallisuus on meille toimintatapa, jossa korostuvat avoimuus, osallistaminen ja luottamus. Haluamme, että kuntalaiset, yritykset ja yhteisöt kokevat olevansa mukana kaupungin kehittämässä. Tavoitteena on, että he voivat vaikuttaa ja osallistua aidosti.

Hyvän hallinnon periaatteiden noudattaminen toimii perustana osallisuuden edistämiseksi ja luottamukselle. Kun valmistelu ja päätöksenteko on läpinäkyvää ja vuorovaikutteista, jokaisella kuntalaisella on mahdollisuus tulla kuuluksi ja vaikuttaa omaa asuin- ja elinympäristöään koskeviin asioihin.

Tapahtumien, vuorovaikutuksen ja saavutettavan viestinnän avulla luomme tilaisuuksia kohtaamiselle ja keskustelulle. Vaikuttamis-toimielimet ja yhteistyö päätöksenteossa varmistavat, että eri näkökulmat tulevat kuulluiksi ja kaupungin suunta rakentuu yhteisestä tahtotilasta.

8.2 Hyvinkään kaupungin osallisuusmallin rakenne

Hyvinkään kaupungin osallisuusmalli sisältää määritykset, millaisin periaattein ja tavoin Hyvinkäällä edistetään ja toteutetaan osallisuutta. Osallisuusmallissa kuvataan osallisuuden pelikenttä, joka kertoo, mitä osallisuus Hyvinkäällä tarkoittaa. Sen lisäksi kuvataan vaikuttamistoimielimien rooli, kuntalaisen vaikuttamismahdollisuudet sekä osallisuus valmistelussa ja toimeenpanossa.

Osallisuuden Pelikenttä antaa kokonaiskuvan osallisuudesta Hyvinkäällä. Pelikentällä osallisuus jakautuu neljään eri pelialueeseen: Kuntalaisaktiivisuuteen, Palveluarkeen, Valmisteluun ja Päätöksentekoon. Jokaisen neljän osa-alueen yhteydessä on kuvattu, mitkä periaatteet ja käytännöt osallisuustyötä ohjaavat.

Kuvaaja: Peter Brundin

Hyvinkään Pelikirja ohjaa meitä rakentamaan kaupunkia yhdessä niin, että päätöksenteko on avointa ja reilua.

Kuntalaisaktiivisuus

tuottaa kuntalaisista lähtöisin olevaa toimintaa, lisää yhteisöllisyyttä ja kasvattaa hyvinvointia ja identiteettiä.

Toteutamme osallisuutta

- Kannustamalla kuntalaisten oma-aloitteista toimintaa asumisyhteisöjen ja lähialueiden kehittämiseksi
- Tukemalla kuntalaisryhmien ja järjestöjen toimintaa mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi tilajärjestelyillä
- Luomalla ja ylläpitämällä helppoja yhteydenpitokanavia kunnan ja kuntalaisten välillä.
- Keräämällä ja hyödyntämällä kuntalaisten omia kehitysideoita ja aloitteita

Osallisuus palveluarjessa

tuottaa palautetta palvelujen ja päivittää sen toiminnan kehittämiseksi, lisää asiakkaiden ja työntekijöiden tyytyväisyyttä

Toteutamme osallisuutta

- Kehittämällä palvelukulttuuria
- Tarjoamalla palautekanavia ja pyytämällä palvelujen käyttäjiltä aktiivisesti palautetta
- Ymmärtämällä jokaisen työntekijän roolin osallisuuden toteuttajana tai mahdollistajana, ja kannustamalla sen mukaiseen toimintaan
- Etsimällä palveluarjessa tapoja lisätä asiakkaiden aktiivisuutta ja osallisuutta oman palvelunsa toteuttamiseen

PELIKENTTÄ

Osallisuuden edistämisen periaatteet

Osallisuus valmistelussa

tuottaa kuntalaisten tarpeisiin vastaavia toimenpide-ehdotuksia ja tuo myös tyytyväisemmin mielipiteet näkyviksi.

Toteutamme osallisuutta

- Suunnittelemalla valmisteluprosessin alussa miten kuntalaiset otetaan mukaan, ja toteuttamalla suunnitelman.
- Viestimällä käynnissä olevista ja tulevista hankkeista, sekä miten niihin voi osallistua
- Tarjoamalla keskustelumahdollisuuksia kuntalaisten aloitteiden ja ennalta valmistelun ohjaamiseksi

Osallisuus päätöksenteossa

tuottaa parempia päätöksiä, lisää päätöksenteon avoimuutta ja demokratiaa

Toteutamme osallisuutta

- Keräämällä tietoa kuntalaisten tarpeista ja toiveista sekä hyödyntämällä sitä päätöksenteossa
- Viestimällä päätöksenteosta avoimesti
- Jakamalla päätösvaltaa kuntalaisille esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin tai äänestyksen avulla

8.3 Vaikuttamistoimielimet

Lapsiparlamentti

Lapsiparlamentti on vaikuttamisfoorumi, jossa lapset pääsevät osallistumaan päätöksentekoon ja tuomaan esiin näkemyksiään heitä koskevista asioista. Tavoitteena on edistää lasten osallisuutta, demokratiaosaamista ja vaikuttamisen taitoja.

Lapsiparlamentissa on kaksi lasta jokaisesta alakoulusta ja kaksi edustajaa nuorisovaltuustosta. Kokouksiin kutsutaan Hyvinkään kaupunginjohtaja ja toimialajohtajat, kaupunginvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajat (tai varapuheenjohtajat).

Lapsiparlamentin toimintakausi on koulun lukuvuosi ja se kokoontuu kaksi kertaa lukuvuoden aikana.

Nuorisovaltuusto

Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (nuorisovaltuusto) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuusto voi olla useamman kunnan yhteinen.

Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Kuvassa Hyvinkään nuorisovaltuusto 2023
Kuvaaja: Hanna Tarkiainen

Hyvinkään nuorisovaltuusto tuo nuorten näkemykset esiin ja vaikuttaa kunnan päätöksentekoon lasten ja nuorten kannalta tärkeissä asioissa.

Kuvassa Hyvinkään vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto

Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vammaisneuvosto. Vammaisneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Vanhusneuvosto

Ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen.

Vanhusneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

Kuvassa Leena Räisänen, Hyvinkään vanhusneuvosto
Kuvan on ottanut Pirkko Kälpeläinen

8.4 Kuntalaisen vaikuttamismahdollisuudet

Osallisuus rakentuu kuntalaisen aktiivisesta osallistumisesta ja halusta vaikuttaa yhteisiin asioihin. Se on vuorovaikutteinen prosessi, jossa kaupunki, kuntalaiset ja yhteisöt toimivat yhdessä, kuuntelevat toisiaan ja kehittävät yhteisöä yhteistyössä. Kuntalaisille on tarjolla useita eri kanavia ja toimintamuotoja, joiden kautta on mahdollista osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan ja kehittämiseen.

Äänestäminen

Kuntalaiset voivat antaa **palautetta** kaupungille eHyvinkää.fi -sivuston kautta.

Kuntalaisaloitteen voi tehdä kunnan asukkaat ja muut jäsenet kunnan toimintaa koskevissa asioissa.

Kuntalaishahvit järjestetään noin neljä kertaa vuodessa. Tilaisuudet ovat kaikille avoimia keskusteluhetkiä vaihtuvien teemojen äärellä. Keskustelemassa kuntalaisten kanssa on kaupunginjohtaja ja teemojen mukaisesti eri alojen asiantuntijat.

Kaavaillat- ja kävelyt; Kaavoitus järjestää yleisölle avoimia vapaamuotoisia kaavailtoja, joissa keskustellaan ajankohtaisista kaavahankkeista ja muista maankäyttöön liittyvistä teemoista.

Kuntalaiskyselyitä ja työpajoja järjestetään usein valmistelun yhteydessä kuntalaisten ja muiden tahojen näkemysten ja toiveiden keräämistä varten.

Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa kuntalaiset otetaan mukaan yhteisiä verovaroja koskevaan keskusteluun, suunnitteluun ja päätöksentekoon. Sen toteuttamiseen ei ole olemassa yhtä ainoaa oikeaa menetelmää, vaan sitä voidaan toteuttaa monin eri tavoin ja laajuudella.

Ympäristöfoorumi tukee ja vahvistaa tiedottamisen ja kansalaiskeskustelun keinoin kaupunkiorganisaation, yksittäisten kaupunkilaisten ja yritysmaailman tietoisuutta omien valintojensa vaikutuksista elinpiiriimme.

Seurafoorumi on liikuntayhdistysten yhteistyöverkosto, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Kulttuurifoorumi on Hyvinkään kaupungin ja sen kulttuurilaitosten sekä -yhdistysten yhteistyöelin, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa keskustelemaan kulttuurista ja sen ajankohtaisista asioista sekä suunnittelemaan tulevaa.

Elinkeinofoorumi on keskustelufoorumi, joka kokoontuu 1–2 kertaa vuodessa. Kaupunki kutsuu osallistujat keskusteltavan teeman mukaisesti.

Järjestötreffit on Keski-Uudenmaan Yhdistysverkosto ry:n järjestämä ja vaihtelevan tahon järjestämä tilaisuus, jossa keskustellaan ajankohtaisista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista teemoista. Järjestötreffeille osallistuu hyvinkääläisten sote- ja hyte-yhdistysten sekä vapaaehtoisten lisäksi mm. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue ja Hyvinkään kaupunki. Tilaisuus järjestetään kaksi kertaa vuodessa.

Kyläasiain neuvottelukunta on yhteistyöelin, jonka tehtävänä on yhteensovittaa kaupungin strategisia tavoitteita ja kylien kehittämiseen liittyviä kysymyksiä, toimia lausunnon antajana ja keskustelufoorumina.

Oppilaitosten oppilas- ja opiskelijakunnat edistävät oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja vaikuttamismahdollisuuksia oppilaitoksissa.

Osallisuus varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukion arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelma ja perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmat sisältävät osallisuuden periaatteita, jotka tukevat lasten ja nuorten aktiivista osallistumista omaan oppimiseensa ja arjen yhteisöihin. Asiakirjat korostavat kuulluksi tuleamista, vaikuttamismahdollisuuksia ja yhteisöllistä toimintakulttuuria. Osallisuus nähdään sekä oikeutena että taitona, jota vahvistetaan arjen käytännöissä ja pedagogisissa ratkaisuissa.

Varhaiskasvatusyksiköiden ja oppilaitosten vanhempainyhdistykset toimivat yhteistyössä varhaiskasvatusyksiköiden ja oppilaitosten henkilöstön kanssa lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi, edistävät yhteistyötä ja vahvistavat yhteisöllisyyttä. Vanhempainyhdistysten toiminta perustuu vanhempien omaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen toiminnan käynnistämiseksi ja ylläpitämiseksi.

Vapaamuotoinen vuoropuhelu kaupungin viestintäkanavien kautta.

8.5 Osallisuus toimeenpanossa

Osallisuus toimeenpanossa tarkoittaa sitä, että asukkaat, yhteisöt ja järjestöt osallistuvat suunnittelun lisäksi myös toteutukseen. Kaupungin ja eri toimijoiden välinen yhteistyö rakentuu kumppanuudelle, jossa yhteinen tekeminen vahvistaa luottamusta, lisää vaikuttavuutta ja tuo monipuolista osaaamista mukaan prosesseihin. Kun toimijat pääsevät mukaan myös toteutusvaiheeseen, syntyy aidosti jaetun vastuun kulttuuri, jossa kaupunkilaiset kokevat olevansa osa muutosta. Kun asukkaat ja yhteisöt osallistuvat myös toimeenpanoon, syntyy kestävämpiä ratkaisuja ja vahvempi kokemus osallisuudesta.

Kun asukkaat ja yhteisöt osallistuvat myös toimeenpanoon, syntyy kestävämpiä ratkaisuja ja vahvempi kokemus osallisuudesta.

Osallistamisen pelivaiheet valmistelussa

Valmisteluprosessin suunnittelu	<ul style="list-style-type: none"> Mitä suunnittelet tai valmistelet, koskeeko asia kuntalaisia, henkilöstöä tms.? Mikäli valmistelu koskee kuntalaisia, tulee vähintään vaikuttamistoimielimiä kuulla jossain valmistelun vaiheessa. Suunnittele, miten valmisteluprosessiin sisältyy osallistaminen ja siitä viestiminen yhdessä viestintäyksikön kanssa.
Aloitusvaihe	<ul style="list-style-type: none"> Keitä tulisi osallistaa valmistelun alkuvaiheessa? Keneltä haluan saada evästyksiä; loppukäyttäjät, päättäjät, henkilöstö, vaikuttamistoimielimet tms. Millä tavoin tiedot kannattaa kerätä?
Valmisteluvaihe	<ul style="list-style-type: none"> Keitä tulisi osallistaa valmistelun edetessä? Tarvitseko ohjausryhmän tai esimerkiksi asiantuntijoiden, poliittisten päättäjien tai vaikuttamistoimielimien näkemyksiä?
Lausuntovaihe	<ul style="list-style-type: none"> Valmis luonnos lausunnonle vaikuttamistoimielimille tai muille keskeisille tahoille. Esittely ohjausryhmälle tai kaupungin johtoryhmälle.
	<ul style="list-style-type: none"> Pelikirjan tukipilari strategiakaudella 2027–2030: Demokratia ja osallisuus <p>Demokratia ja osallisuus -tukipilarin vuosittain tavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät vuosittain talousarvioon.</p>

HYVINKÄÄ

Liite 1. Hyvinvointikertomus 2025 – Lapset ja nuoret

Liite 2. Hyvinvointikertomus 2025 – Työikäiset ja ikääntyneet

Lukemisen tueksi:

- 😊 Hyvinkään tilanne on parantunut
- 😐 Hyvinkään tilanne on pysynyt melko ennallaan (+/- 1 %-yksikkö)
- ☹️ Hyvinkään tilanne on huonontunut

- + Hyvinkään tilanne parempi kuin koko maan tilanne
- 0 Hyvinkään tilanne on melko samanlainen kuin koko maan tilanne (+/- 1 %-yksikkö)
- Hyvinkään tilanne on huonompi kuin koko maan tilanne

LAPSET JA NUORET

LAPSET JA NUORET - YLEISTÄ

Lasten ja nuorten määrä Hyvinkäällä (Tilastokeskus)				Huomioita		
	Väkiluku 12/2025		Väestöennuste 2030		Väestöennuste 2050	
0-6-vuotiaat	2 568 (5,5 %)	😊	2 607 (5,5 %)	😊	2 534 (5,4 %)	Lasten ja nuorten määrä tulee ennusteiden mukaan pienenemään Hyvinkäällä noin 1 300 henkilöillä vuoteen 2050 mennessä.
7-15-vuotiaat	4 418 (9,4 %)	😊	3 971 (8,4 %)	😊	3 791 (8,1 %)	
16-24-vuotiaat	4 426 (9,4 %)	😊	4 494 (9,6 %)	😊	3 747 (8,0 %)	

LAPSET JA NUORET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Oppilaat, joilla on heikko fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus)					Huomioita	
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
4. ja 5. luokan oppilaat (5477)	Pojat: 44,9 %	Pojat: 41,8 %	😊	-	Pojat: 35,2 %	Peruskouluikäisten hyvinkääläisten fyysisessä toimintakyvyssä on selkeästi kehitettävää koko maan tasoon verrattuna.
	Tytöt: 39 %	Tytöt: 43 %	😊	-	Tytöt: 34 %	
8. ja 9. luokan oppilaat (5478)	Pojat: 37,4 %	Pojat: 44,1 %	😊	-	Pojat: 37,4 %	
	Tytöt: 54 %	Tytöt: 52,5 %	😊	-	Tytöt: 41,8 %	

LAPSET JA NUORET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Oppilaat, jotka kokevat terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
4. ja 5. luokan oppilaat (4817)	Pojat: 11 %	Pojat: 7 %	😊	0	Pojat: 7 %	Terveydentilan osalta Hyvinkään tilanne on parantunut tai pysynyt samana. Hyvinkään tilanne on linjassa koko maan kanssa. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti yläkoululaisten ja ammattiin opiskelevien tyttöjen terveydentilaan.
	Tytöt: 13 %	Tytöt: 12 %	😊	-	Tytöt: 9 %	
8. ja 9. luokan oppilaat (286)	Pojat: 20 %	Pojat: 17 %	😊	-	Pojat: 15 %	
	Tytöt: 35 %	Tytöt: 34 %	😊	-	Tytöt: 28 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (3931)	Pojat: 14 %	Pojat: 21 %	😊	-	Pojat: 17 %	
	Tytöt: 38 %	Tytöt: 41 %	😊	-	Tytöt: 34 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (3916)	Pojat: 16 %	Pojat: 12 %	😊	+	Pojat: 15 %	
	Tytöt: 32 %	Tytöt: 19 %	😊	+	Tytöt: 24 %	

LAPSET JA NUORET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (2014-2023)						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2023			Koko maa 2023	
2 - 6-vuotiaat (3231)	Pojat: 24 %	Pojat: 22,5 %	😊	+	Pojat: 24,1 %	Ylipainon osalta Hyvinkään kehitys on ollut myönteistä. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti poikien ylipainoon.
	Tytöt: 18,2 %	Tytöt: 15 %	😊	0	Tytöt: 14,5 %	
7 - 12-vuotiailla (3233)	Pojat: 28,2 %	Pojat: 26,3 %	😊	0	Pojat: 26,4 %	
	Tytöt: 19,1 %	Tytöt: 19,3 %	😊	-	Tytöt: 18,1 %	
13 - 16-vuotiailla (3235)	Pojat: 27,8 %	Pojat: 27,1 %	😊	+	Pojat: 27,6 %	
	Tytöt: 20,1 %	Tytöt: 19 %	😊	0	Tytöt: 19,3 %	

LAPSET JA NUORET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
4. ja 5. luokan oppilaat (4822)	Pojat: 41 %	Pojat: 45 %		-	Pojat: 49 %	Liikkumisen osalta tilanne on pysynyt pääpiirteissään ennallaan tai parantunut. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää siihen, että liikkuminen vähentyy lapsilla ja nuorilla iän myötä. Suositellaan lisäpanostusta arki- ja hyötyliikuntaan.
	Tytöt: 38 %	Tytöt: 34 %		-	Tytöt: 39 %	
8. Ja 9. luokan oppilaat (4727)	Pojat: 31 %	Pojat: 31 %		-	Pojat: 34 %	
	Tytöt: 23 %	Tytöt: 27 %		+	Tytöt: 22 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (4728)	Pojat: 13 %	Pojat: 25 %		+	Pojat: 23 %	
	Tytöt: 10 %	Tytöt: 11 %		-	Tytöt: 15 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (4729)	Pojat: 27 %	Pojat: 26 %		0	Pojat: 25 %	
	Tytöt: 16 %	Tytöt: 16 %		0	Tytöt: 16 %	

LAPSET JA NUORET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä (2015-2024)						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2024			Koko maa 2024	
% Kouluista noudattaa suositusta (5317)	53 %	11 %		+	7 %	Valtakunnallisesti, kunnissa ja Hyvinkäällä tilanne on mennyt selkeästi heikommaksi. Suositusten noudattaminen on käytännössä vaikeaa.

LAPSET JA NUORET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Ei syö koululounasta päivittäin						Huomioita	
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025		
8. Ja 9. luokan oppilaat (3904)	Pojat: 49 %	Pojat: 42 %	☹️	-	Pojat: 37 %	Hyvinkääläisten tyttöjen ja poikien välillä on merkittävä ero.	
	Tytöt: 48 %	Tytöt: 61 %	☹️	-	Tytöt: 51 %		
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (3938)	Pojat: 37 %	Pojat: 24 %	☺️	+	Pojat: 36 %		Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti yläkouluikäisiin ja tyttöihin.
	Tytöt: 44 %	Tytöt: 61 %	☹️	-	Tytöt: 53 %		
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (3923)	Pojat: 30 %	Pojat: 21 %	☺️	+	Pojat: 28 %		
	Tytöt: 35 %	Tytöt: 38 %	☹️	+	Tytöt: 41 %		

LAPSET JA NUORET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa (2015-2023)						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2023			Koko maa 2023	
Opettajan arvio sisältyy kouluista (5396)	7 %	13 %	☺️	-	66 %	Hyvinkään tilanne on parantunut merkittävästi, mutta edelleen taso poikkeaa selkeästi koko maan tasosta.

LAPSET JA NUORET – PSYKKINEN HYVINVOINTI

Oppilaista/opiskelijoista tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
4. ja 5. luokan oppilaat (4811)	Pojat: 85 %	Pojat: 88 %	😊	0	Pojat: 89 %	Hyvinkääläisnuoret ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä elämäänsä. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti ammattiin opiskeleviin ja tyttöihin.
	Tytöt: 82 %	Tytöt: 77 %	😞	-	Tytöt: 81 %	
8. Ja 9. luokan oppilaat (4700)	Pojat: 76 %	Pojat: 73 %	😞	-	Pojat: 78 %	
	Tytöt: 58 %	Tytöt: 60 %	😊	0	Tytöt: 58 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (4701)	Pojat: 81 %	Pojat: 65 %	😞	-	Pojat: 75 %	
	Tytöt: 61 %	Tytöt: 53 %	😞	-	Tytöt: 58 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (4702)	Pojat: 77 %	Pojat: 80 %	😊	+	Pojat: 77 %	
	Tytöt: 62 %	Tytöt: 73 %	😊	+	Tytöt: 67 %	

LAPSET JA NUORET – PSYKKINEN HYVINVOINTI

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
8. Ja 9. luokan oppilaat (328)	Pojat: 10 %	Pojat: 11 %	😞	0	Pojat: 9 %	Ahdistuneisuuden osalta tilanne on mennyt huonompaan. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti tyttöihin.
	Tytöt: 34 %	Tytöt: 40 %	😞	-	Tytöt: 34 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (346)	Pojat: 10 %	Pojat: 12 %	😞	-	Pojat: 8 %	
	Tytöt: 31 %	Tytöt: 40 %	😞	-	Tytöt: 34 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (337)	Pojat: 8 %	Pojat: 6 %	😊	+	Pojat: 8 %	
	Tytöt: 22 %	Tytöt: 27 %	😞	+	Tytöt: 29 %	

LAPSET JA NUORET – PSYYKKINEN HYVINVOINTI

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
8. Ja 9. luokan oppilaat (5362)	Pojat: 12 %	Pojat: 8 %	😊	0	Pojat: 8 %	Riippuvuuksien osalta tilanne on pysynyt Hyvinkäällä suhteellisen tasaisena. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti ammattiin opiskeleviin nuoriin.
	Tytöt: 6 %	Tytöt: 5 %	😐	0	Tytöt: 5 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (5364)	Pojat: 19 %	Pojat: 20 %	😐	-	Pojat: 18 %	
	Tytöt: 11 %	Tytöt: 17 %	😐	-	Tytöt: 14 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (5363)	Pojat: 5 %	Pojat: 6 %	😐	+	Pojat: 10 %	
	Tytöt: 3 %	Tytöt: 0 %	😊	+	Tytöt: 5 %	

LAPSET JA NUORET – PSYYKKINEN HYVINVOINTI

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
4. ja 5. luokan oppilaat (4834)	Pojat: 8 %	Pojat: 10 %	😐	0	Pojat: 9 %	Koulukiusaamisen osalta tilanne on pysynyt Hyvinkäällä suhteellisen tasaisena. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti ammattiin opiskeleviin poikiin.
	Tytöt: 9 %	Tytöt: 8 %	😐	0	Tytöt: 9 %	
8. Ja 9. luokan oppilaat (1514)	Pojat: 9 %	Pojat: 9 %	😐	0	Pojat: 9 %	
	Tytöt: 7 %	Tytöt: 8 %	😐	0	Tytöt: 7 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (3928)	Pojat: 1 %	Pojat: 10 %	😐	-	Pojat: 5 %	
	Tytöt: 1 %	Tytöt: 2 %	😐	0	Tytöt: 3 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (3913)	Pojat: 2 %	Pojat: 2 %	😐	0	Pojat: 3 %	
	Tytöt: 0 %	Tytöt: 0 %	😐	0	Tytöt: 1 %	

LAPSET JA NUORET – PSYKKINEN HYVINVOINTI

Kokenut seksuaalista häirintää koulussa vuoden aikana						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
8. Ja 9. luokan oppilaat (4781)	Pojat: 7 %	Pojat: 6 %	☹️	+	Pojat: 8 %	<p>Koulussa tapahtuvan seksuaalisen häirinnän osalta tilanne on pysynyt Hyvinkäällä suhteellisen tasaisena tai parantunut.</p> <p>Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti ammattiin opiskeleviin poikiin.</p>
	Tytöt: 5 %	Tytöt: 3 %	☺️	+	Tytöt: 5 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (4782)	Pojat: 1 %	Pojat: 5 %	☹️	0	Pojat: 4 %	
	Tytöt: 3 %	Tytöt: 4 %	☹️	0	Tytöt: 4 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (4783)	Pojat: 2 %	Pojat: 0 %	☺️	+	Pojat: 3 %	
	Tytöt: 3 %	Tytöt: 2 %	☹️	0	Tytöt: 2 %	

LAPSET JA NUORET – PSYKKINEN HYVINVOINTI

Erittäin heikko osallisuuden kokemus (2019-2023, neljän vuoden välein)						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2023			Koko maa 2023	
8. Ja 9. luokan oppilaat (5680)	Pojat: 9 %	Pojat: 8 %	☹️	0	Pojat: 8 %	<p>Osallisuuden osalta tilanne on pysynyt Hyvinkäällä suhteellisen tasaisena.</p> <p>Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti tyttöjen selkeästi poikia heikompaan osallisuuden kokemukseen.</p>
	Tytöt: 19 %	Tytöt: 19 %	☹️	-	Tytöt: 17 %	

LAPSET JA NUORET – PSYYKKINEN HYVINVOINTI

Korkea positiivinen mielenterveys						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
8. Ja 9. luokan oppilaat (4715)	Pojat: 10 %	Pojat: 12 %	😊	-	Pojat: 14 %	Positiivisen mielenterveyden osalta tilanne on parantunut. Hyvinkään tilanne on valtakunnallista tasoa.
	Tytöt: 2 %	Tytöt: 8 %	😊	+	Tytöt: 6 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (4716)	Pojat: 16 %	Pojat: 14 %	☹️	0	Pojat: 14 %	
	Tytöt: 4 %	Tytöt: 6 %	😊	0	Tytöt: 6 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (4717)	Pojat: 8 %	Pojat: 17 %	😊	0	Pojat: 16 %	
	Tytöt: 3 %	Tytöt: 8 %	😊	+	Tytöt: 6 %	

LAPSET JA NUORET – SOSIOEKONOMINEN HYVINVOINTI

Lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen, tutkinnon suorittaminen ja nuorisotyöttömyys					Huomioita	
	Hyvinkää 2021		Hyvinkää 2024		Hyvinkää 2025	
1-6-vuotiaista osallistuu varhaiskasvatukseen (Vipunen-tilastopalvelu)	78,8 %	😊	84,5 %		-	Varhaiskasvatukseen osallistuneiden osuus on lisääntynyt, mikä yleensä tulkitaan myönteiseksi.
Peruskoulun päättötodistuksen saaneiden osuus 9-luokkalaisista (kaupungin tilastot)	-		95,9 %	😞	94 %	Peruskoulun päättötodistuksen saaneiden osuus on laskenut hieman, mutta on edelleen hyvällä tasolla.
Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneestä väestöstä (Tilastokeskus)	73,3 %	😊	74,1 %		-	Perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuus on kasvanut hieman.
Alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta (Tilastokeskus joulukuu)	12,8 %	😞	17 %	😞	20,3 %	Nuorisotyöttömyys on lisääntynyt Hyvinkäällä ja koko maassa (17,2 % joulukuussa 2025) huomattavasti.

LAPSET JA NUORET – SOSIOEKONOMINEN HYVINVOINTI

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat (2016-2023)						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2023			Koko maa 2023	Syrjäytymisriskissä olevien nuorten osuus on Hyvinkäällä koko maan tasoa korkeammalla ja lisääntynyt selkeästi.
Syrjäytymisriskissä olevat (5387)	Pojat: 18,1 %	Pojat: 22,4 %		-	Pojat: 19,7 %	
	Tytöt: 15,2 %	Tytöt: 17,8 %		-	Tytöt: 13,4 %	

LAPSET JA NUORET – ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖÖN LIITTYVÄ HYVINVOINTI

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, kouluympäristön terveys ja turvallisuus ja etäisyys koulusta						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2024			Koko maa 2024	Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien määrä on pysynyt Hyvinkäällä samana.
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat (190)	26,3 %	26,3 %		+	28,7 %	
Kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus tehty, % kouluista (5309)	70 %	89 %		-	91 %	
Enintään 2 km päässä koulusta asuvat (Suomen ympäristökeskus)	94,8 % alakouluikäisistä	-			-	Koulumatkat ovat etenkin alakouluikäisillä varsin lyhyet Hyvinkäällä.
	47,6 % yläkouluikäisistä					
	43,3 % lukioikäisistä					

LAPSET JA NUORET – ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua (neljän vuoden välein)						Huomioita
	Hyvinkää 2019	Hyvinkää 2023			Koko maa 2023	
8. ja 9. luokan oppilaat (5368)	Pojat: 13 %	Pojat: 17 %		0	Pojat: 18 %	Hyvinkään kokonaistilanne on valtakunnallista tasoa. Lukion työolot ovat kehittyneet merkittävästi. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti yläkoulujen tilanteeseen.
	Tytöt: 15 %	Tytöt: 29 %		+	Tytöt: 33 %	
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (5370)	Pojat: 3 %	Pojat: 8 %		-	Pojat: 6 %	
	Tytöt: 22 %	Tytöt: 17 %		0	Tytöt: 18 %	
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (5369)	Pojat: 12 %	Pojat: 7 %		0	Pojat: 8 %	
	Tytöt: 28 %	Tytöt: 5 %		+	Tytöt: 17 %	

LAPSET JA NUORET – ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖN HYVINVOINTI

Harrastaa jotakin ainakin kerran viikossa (2025-)						Huomioita
	Hyvinkää 2021	Hyvinkää 2025			Koko maa 2025	
4. ja 5. luokan oppilaat (27)	-	Pojat: 81 %	-	Pojat: 83 %	Valtaosa Hyvinkään lapsista ja nuorista harrastaa jotain ainakin kerran viikossa. Hyvinkään tilanne mukailee valtakunnallista tasoa. Huomiota tulisi kuitenkin kiinnittää erityisesti yläkoulujen tilanteeseen.	
	-	Tytöt: 84 %	-	Tytöt: 86 %		
8. ja 9. luokan oppilaat (24)	-	Pojat: 80 %	-	Pojat: 82 %		
	-	Tytöt: 80 %	0	Tytöt: 79 %		
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (26)	-	Pojat: 83 %	+	Pojat: 77 %		
	-	Tytöt: 62 %	-	Tytöt: 65 %		
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat (25)	-	Pojat: 92 %	0	Pojat: 91 %		
	-	Tytöt: 88 %	+	Tytöt: 84 %		

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET - YLEISTÄ

Työikäisten ja ikääntyneiden määrä (Tilastokeskus)					Huomioita
	Väkiluku 12/2025		Väestöennuste 2030		Väestöennuste 2050
25-64-vuotiaat	23 877 (50,8 %)	☹️	23 656 (50,3 % %)	☹️	23 650 (50,3 %)
65 vuotta täyttäneet	11 742 (25 %)	😊	13 214 (28,1 %)	😊	14 812 (31,5 %)
75 vuotta täyttäneet	5 836 (12,4 %)	😊	7 003 (14,9 %)	😊	8 716 (18,8 %)
85 vuotta täyttäneet	1 448 (3,1 %)	😊	1 911 (4,1 %)	😊	3 550 (7,5 %)

Työikäisten määrä ja osuus pysyvät ennusteiden mukaan ennallaan vuoteen 2050 mennessä.

65 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa yli 3 000 hengellä.

85 vuotta täyttäneiden määrä yli kaksinkertaistuu nykyisestä.

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET - YLEISTÄ

Miesten ja naisten osuus ja keski-ikä (Tilastokeskus)			Huomioita
	Osuus väestöstä 2024	Keski-ikä 2024	
Miehet	49 %	43,4 vuotta	
Naiset	51 %	46,6 vuotta	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET - YLEISTÄ

Äänestysaktiivisuus						Huomioita
	Äänestysaktiivisuus Hyvinkäällä			Äänestysaktiivisuus koko maassa		
Eduskuntavaalit 2023 (3077)	Miehet: 67,4 %	Yhteensä: 67,3 %	-	Miehet: 68,1 %	Yhteensä: 68,5 %	EK-vaaleissa, HVA-vaaleissa ja varsinkin kuntavaaleissa Hyvinkään äänestysaktiivisuus on ollut koko maata matalampi. Presidentinvaalien äänestysaktiivisuus on ollut korkeampi. Naiset äänestävät miehiä ahkerammin Hyvinkäällä ja koko maassa.
	Naiset: 67,3 %			Naiset: 68,9 %		
Presidentinvaalit 2024 (Tilastokeskus)	Miehet, 1. vaali: 71,1 %	Yhteensä: 73,4 %	+	Miehet: 69,6 %	Yhteensä: 71,5 %	
	Naiset, 1. vaali: 75,5 %			Naiset: 73,3 %		
	Miehet, 2. vaali: 65,3 %	Yhteensä: 69,3 %	+	Miehet, 2. vaali: 64,2 %	Yhteensä: 67,6 %	
	Naiset, 2. vaali: 72,9 %			Naiset, 2. vaali: 70,7 %		
Hyvinvointialuevaalit 2025 (229)	Miehet: 46,5 %	Yhteensä: 48,5 %	-	Miehet: 48,5 %	Yhteensä: 51,7 %	
	Naiset: 50,4 %			Naiset: 54,9 %		
Kuntavaalit 2025 (3076, ei sp-jakaumaa)	-	Yhteensä: 50,2 %	-	-	Yhteensä: 54,3 %	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Sairastavuus- ja työkyvyttömyysindeksi							Huomioita
	Hyvinkää 2021		Hyvinkää 2022		Hyvinkää 2023		Koko maa 2023
Sairastavuusindeksi, ikävakiointu (5641)	107,7	😊	106,5	☹️	107,5	-	100,0
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakiointu (5663)	-		96,3	☹️	97,4	+	100,0

Hyvinkään sairastavuusindeksi on ollut ikä- ja palvelurakenteesta johtuen korkea jo pitkään.

Työkyvyttömyysindeksi on alle koko maan keskitason.

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (2020-2024, kahden vuoden välein)						Huomioita
	Keski-Uusimaa 2022		Keski-Uusimaa 2024		Koko maa 2024	
20-64-vuotiaat (5528)	Miehet: 52,7 %	😊	Miehet: 44,3 %	+	Miehet: 54,4 %	Keski-uusimaalaisten aikuisten liikkuminen on lisääntynyt ja taso on hyvä verrattuna koko maahan (pl. työikäiset naiset).
	Naiset: 58,1 %	☹️	Naiset: 61,5 %	-	Naiset: 57,5 %	
65 vuotta täyttäneet (5529)	Miehet: 63,2 %	😊	Miehet: 58,2 %	+	Miehet: 60,2 %	Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti naisiin.
	Naiset: 73,3 %	😊	Naiset: 65,1 %	+	Naiset: 68,1 %	

Saatavilla vain HVA-tason tilastot

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET – FYYSINEN HYVINVOINTI

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä						Huomioita
	Hyvinkää 2021		Hyvinkää 2024		Koko maa 2024	Miesten hoitajaksot ovat lisääntyneet ja naisten vähentyneet merkittävästi. Hyvinkään lukemat ovat koko maan lukemia alemmat.
Hoitajaksot (3959)	Miehet: 172	☹️	Miehet: 233,6	+	Miehet: 277,3	
	Naiset: 330,8	😊	Naiset: 206,6	+	Naiset: 366,2	

Hyvinkään TOP 3 -kuolinsyryryhmää vuosina 2018-2022 PYLL-indeksin mukaan (Hyvinvointikertomus 2024, s. 35), ei tarvitse lukuja

MIEHET				NAISET			
TOP	Kuolinsyryryhmä	Menetykset	Osuus	TOP	Kuolinsyryryhmä	Menetykset	Osuus
1.	Itsemurhat	1189	23%	1.	Rintasyöpä	268	15%
2.	Alkoholi	639	13%	2.	Alkoholi	266	15%
3.	Huumeet	637	13%	3.	Itsemurhat	238	13%

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET- PSYKKINEN HYVINVOINTI

Psyykinen kuormittuneisuus ja yksinäisyys						Huomioita
	Keski-Uusimaa 2022		Keski-Uusimaa 2024		Koko maa 2024	Saatavilla vain HVA-tason tilastot.
Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet 20-64-vuotiaat (4355)	Miehet: 14,8 %	☹️	Miehet: 17,8 %	+	Miehet: 19,5 %	Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on lisääntynyt Keski-Uudellamaalla.
	Naiset: 16,8 %	☹️	Naiset: 16,8 %	+	Naiset: 20,1	
Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet 65 vuotta täyttäneet (4356)	Miehet: 6,8 %	☹️	Miehet: 9,8 %	0	Miehet: 8,9 %	Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti työikäisiin ja korkeasti koulutettuihin.
	Naiset: 10,1 %	☹️	Naiset: 12,8 %	-	Naiset: 10,3 %	
Itsensä yksinäiseksi tuntevat 20-64-vuotiaat (4285)	Miehet: 10,4 %	☹️	Miehet: 15,1 %	0	Miehet: 15,9 %	Yksinäisyyden kokemus on lisääntynyt työikäisillä ja ikääntyneillä.
	Naiset: 11,3 %	☹️	Naiset: 12,0 %	+	Naiset: 14,3 %	
Itsensä yksinäiseksi tuntevat 65 vuotta täyttäneet (4286)	Miehet: 9,8 %	☹️	Miehet: 10,3 %	-	Miehet: 9,2 %	Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti työikäisiin miehiin.
	Naiset: 8,6 %	☹️	Naiset: 12,2 %	-	Naiset: 10,2 %	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET- PSYKKINEN HYVINVOINTI

Depressiolääkkeistä korvausta saaneet						Huomioita
	Hyvinkää 2021		Hyvinkää 2024		Koko maa 2024	
18-64-vuotiaat (2358)	Miehet: 7,3 %	☹️	Miehet: 7,8 %	0	Miehet: 7,2 %	Tilanne on pysynyt Hyvinkäällä suhteellisen samana. Hyvinkään lukemat ovat koko maan tasoa. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti naisiin.
	Naiset: 13,7 %	☹️	Naiset: 14,8 %	-	Naiset: 13,5 %	
65 vuotta täyttäneet (690)	Miehet: 9,3 %	☹️	Miehet: 9,9 %	0	Miehet: 9,8 %	
	Naiset: 16,4 %	☹️	Naiset: 16,3 %	0	Naiset: 15,6 %	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET- PSYKKINEN HYVINVOINTI

Alkoholia liikaa käyttävät (AUDIT-C)						Huomioita
	Keski-Uusimaa 2022		Keski-Uusimaa 2024		Koko maa 2024	
20-64-vuotiaat (4412)	Miehet: 35,1 %	😊	Miehet: 33,7 %	0	Miehet: 33,8 %	Saatavilla vain HVA-tason tilastot Työikäisten alkoholia liikaa käyttävien osuus on pienentynyt Keski-Uudellamaalla. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti ikääntyneisiin.
	Naiset: 24,6 %	😊	Naiset: 23,5 %	-	Naiset: 21,5 %	
65 täyttäneet (4413)	Miehet: 45,2 %	☹️	Miehet: 49,3 %	+	Miehet: 51,6 %	
	Naiset: 31,9 %	☹️	Naiset: 31,8 %	-	Naiset: 20,2 %	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET- PSYKKINEN HYVINVOINTI

Osallisuus ja onnellisuus						Huomioita
	Keski-Uusimaa 2022		Keski-Uusimaa 2024		Koko maa 2024	Saatavilla vain HVA-tason tilastot
Erittäin heikko osallisuuden kokemus 20-64-vuotiaista (424)	Miehet: 9,6 %	☹️	Miehet: 15,4 %	-	Miehet: 13 %	Osallisuuden kokemus on heikentynyt merkittävästi koko aikuisväestöllä.
	Naiset: 6,6 %	☹️	Naiset: 9,2 %	0	Naiset: 8,4 %	
Erittäin heikko osallisuuden kokemus 65 vuotta täyttäneistä (425)	Miehet: 6,7 %	☹️	Miehet: 9,3 %	-	Miehet: 8,3 %	Keski-Uudenmaan tilanne on koko maata hieman huonompi.
	Naiset: 9,2 %	☹️	Naiset: 10,6 %	-	Naiset: 8,2 %	
Onnelliseksi itsensä kokevat 20-64-vuotiaat (4278)	Miehet: 48,4 %	☹️	Miehet: 47,5 %	+	Miehet: 44,8 %	Onnelliseksi itsensä kokevien osuus on vähentynyt Keski-Uudellamaalla.
	Naiset: 51,6 %	☹️	Naiset: 50,1 %	+	Naiset: 46,3 %	
Onnelliseksi itsensä kokevat 65 vuotta täyttäneet (4279)	Miehet: 59,6 %	☹️	Miehet: 55,9 %	0	Miehet: 55 %	Keski-Uudenmaan tilanne on koko maata hieman parempi
	Naiset: 53,6 %	☹️	Naiset: 51,4 %	0	Naiset: 51,9 %	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET – PSYKKINEN HYVINVOINTI

Vapaan sivistystyön tuntimäärä			Huomioita
	Hyvinkää 2024	Hyvinkää 2025	
Kaikille avoimet kurssit Hyvinkään opistossa (kaupungin tilastot)	Kursseja yhteensä: 489 Opetustunteja yhteensä: 12 298, joista	Kursseja yhteensä: 514 Opetustunteja yhteensä: 11 842, joista	Vapaan sivistystyön kurssi- ja tuntimäärät ovat pysyneet Hyvinkäällä samalla tasolla.
	10 961 tuntia Kansalaisopisto-opetusta	10 557 tuntia Kansalaisopisto-opetusta	
	1 274 tuntia maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetusta	1 116 tuntia maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetusta	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET – PSYKKINEN HYVINVOINTI

Kulttuuripalveluiden käyttö				Huomioita
	Keski-Uusimaa 2022		Koko maa 2022	
Kuukausittain jotain kulttuuripalvelua (ml. kirjasto) käyttäneiden osuus (3656)	Miehet: 21,7 %	-	Miehet: 23,7 %	Keski-Uudenmaan taso on hieman koko maata alempi. Naiset käyttävät kulttuuripalveluita huomattavasti enemmän kuin miehet.
	Naiset: 34,5 %	-	Naiset: 35,7 %	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET- SOSIOEKONOMINEN HYVINVOINTI

Koulutustaso, ansiotulot ja kokonaiseläke						Huomioita
	Hyvinkää 2021		Hyvinkää 2024		Koko maa 2024	
Keskiasteen koulutuksen saaneet 20 vuotta täyttäneistä (3193)	Miehet: 44,8 %	☹️	Miehet: 45,1 %	0	Miehet: 44,2 %	Koulutustaso on pysynyt Hyvinkäällä samana.
	Naiset: 38,6 %	☹️	Naiset: 38,7 %	0	Naiset: 37,9 %	
Korkea-asteen koulutuksen saaneet 20 vuotta täyttäneistä (3195)	Miehet: 27,9 %	☹️	Miehet: 27,9 %	-	Miehet: 29,1 %	Korkea-asteen koulutuksen saaneiden osuus on hieman alempi kuin koko maassa.
	Naiset: 35,3 %	😊	Naiset: 36,5%	-	Naiset: 38,9 %	
Ennakonpidätyksen alaiset ansiotulot (Verohallinto, joulukuu)	Miehet: 4 241 €/kk	😊	Miehet: 4 446 €/kk	+	Miehet: 4 319 €/kk	Miesten ansiotulot naisia korkeammat.
	Naiset: 3 115 €/kk	😊	Naiset: 3 423 €/kk	+	Naiset: 3 323 €/kk	Hyvinkään ansiotasoa koko maata korkeampi.
Keskimääräiset kokonaiseläkkeet, omaa eläkettä saavat (2428)	Miehet: 2 173 €/kk	😊	Miehet: 2 470 €/kk	+	Miehet: 2 272 €/kk	Eläkkeet ovat nousseet Hyvinkäällä.
	Naiset: 1 632 €/kk	😊	Naiset: 1 888 €/kk	0	Naiset: 1 848 €/kk	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET- SOSIOEKONOMINEN HYVINVOINTI

Työttömyysaste (joulukuu)						Huomioita
	Hyvinkää 2021		Hyvinkää 2025		Koko maa 2025	Hyvinkään työttömyysaste on noussut. Hyvinkään työttömyysaste koko maan tasoa.
Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (Tilastokeskus, 12r5)	Yhteensä: 10,3 %	☹️	Yhteensä: 13,8 %	0	Yhteensä: 13,0 %	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET- SOSIOEKONOMINEN HYVINVOINTI

Pitkäaikaistyöttömät ja vaikeasti työllistyvät						Huomioita
	Hyvinkää 2021		Hyvinkää 2024		Koko maa 2024	Pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistyvien määrät ovat laskeneet hieman Hyvinkäällä. Hyvinkään lukemat ovat yhä hieman yli koko maan tason.
Pitkäaikaistyöttömiä työvoimasta (3562)	Miehet: 5,1 %	☹️	Miehet: 4,7 %	0	Miehet: 4,2 %	
	Naiset: 4,5 %	☹️	Naiset: 4,3 %	-	Naiset: 3,0 %	
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys) 15-64-vuotiaista (3071)	Miehet: 6 %	☹️	Miehet: 5,3 %	0	Miehet: 5,2 %	
	Naiset: 5,2 %	☹️	Naiset: 4,7 %	0	Naiset: 3,8 %	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET- SOSIOEKONOMINEN HYVINVOINTI

Ulkomaalaisten työttömyysaste						Huomioita
	Keski-Uusimaa 2021		Keski-Uusimaa 2024		Koko maa 2024	Saatavilla vain HVA-tason tilastot
Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat ulkomaalaisten työvoimasta (5099)	Yhteensä: 15,5 %	☹️	Yhteensä: 22,5 %	0	Yhteensä: 22,6 %	Ulkomaalaisten työttömyysasteessa on huomattavaa kasvua.

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET- SOSIOEKONOMINEN HYVINVOINTI

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet						Huomioita
	Hyvinkää 2021		Hyvinkää 2024		Koko maa 2024	Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden osuus on pienentynyt Hyvinkäällä. Hyvinkään lukemat ovat yhä koko maan tasoa hieman korkeammat.
18-24-vuotiaat vastaavan ikäisestä väestöstä (1275)	Miehet: 4,2 %	😊	Miehet: 3,1 %	0	Miehet: 2,6 %	
	Naiset: 3,8 %	☹️	Naiset: 3,3 %	0	Naiset: 2,5 %	
25-64-vuotiaat vastaavan ikäisestä väestöstä (234)	Miehet: 3,6 %	☹️	Miehet: 3,1 %	0	Miehet: 2,7 %	
	Naiset: 2,9 %	☹️	Naiset: 2,6 %	0	Naiset: 2,1 %	
65 vuotta täyttäneet vastaavan ikäisestä väestöstä (3558)	Miehet: 0,1 %		Miehet: ei lukemaa		Miehet: 0,1 %	
	Naiset: 0,1 %		Naiset: ei lukemaa		Naiset: 0,1 %	

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET – ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖÖN LIITTYVÄ HYVINVOINTI

Asuminen					Huomioita
	Hyvinkää 2021		Hyvinkää 2024		Koko maa 2024
Ahtaasti asuvat asuntokunnat kaikista asuntokunnista (183)	Yhteensä: 6,7 %	☹️	Yhteensä: 6,6 %	+	Yhteensä: 7,6 %
Kotona asuvat 65-74-vuotiaat vastaavan ikäisestä väestöstä (2787)	Yhteensä: 99,2 %	☹️	Yhteensä: 99,1 %	0	Yhteensä: 99 %
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet vastaavan ikäisestä väestöstä (1570)	Yhteensä: 94 %	☹️	Yhteensä: 93,1 %	0	Yhteensä: 93,1 %
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet vastaavan ikäisestä väestöstä (237)	Yhteensä: 46,8 %	☹️	Yhteensä: 46,8 %	-	Yhteensä: 45,1 %
Eläkkeensaajien asumistukea saaneet asuntokunnista (2316)	Yhteensä: 8 %	☹️	Yhteensä: 8,1 %	-	Yhteensä: 7,1 %

Hyvinkään lukemat ovat pysyneet samalla tasolla ja ovat lähellä koko maan lukemia.

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET – ASUIN- JA ELINYMPÄRISTÖÖN LIITTYVÄ HYVINVOINTI

Asuin- ja elinympäristön olosuhteet		Huomioita
Keven liikenteen väyliä Hyvinkäällä 2024 (TEAvisari)	4,90 metriä/asukas (koko maassa 3,09-3,95 metriä/asukas)	Asuin- ja elinympäristön olosuhteet ovat Hyvinkäällä hyvällä tasolla.
Ulkoreittejä Hyvinkäällä 2022 (LIPAS-tietokanta)	302 kilometriä	
75 vuotta täyttäneistä hyvinkääläisistä asui enintään 500 metrin päästä kaupasta 2021 (Liiteri-tilastopalvelu)	67,3 %	
Uusimaalaisista asui enintään 1 kilometrin päässä joukkoliikenteen pysäkeistä 2021 (Liiteri-tilastopalvelu)	94,2 %	
Hyvinkääläisistä oli alle 500 metriä lähivirkistysalueelle 2018 (Liiteri-tilastopalvelu)	99,6 %	